Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

De xvi viciis ad accidiam pertinentibus. Secunda pars

urn:nbn:de:bsz:31-308070

Visual Library

et q̄ꝛ euꝫ ſcandalizat · et qꝛ defraudat euꝫ · in hoc ꝙ vult co
medere ⁊ bibere ſicut ⁊ ipſe · et tn̄ non vult laborare ſicut
ipē · In ſcipm̄ etiaꝫ iniquꝰ eſt · qꝛ hoſtes ſuos nutrit a quı̄
bus perimatᷣ ſcꝫ vicia ·

De · xvj · vicijs ad accidiam pertinentibus · Secūda ps ·

Dicto de his que faciūt ad deteſtatōnem accidie ·
Conſequenter dicendū eſt de diuerſis ſpeciebꝫ vicio
rum q̄ ad accidiaꝫ ꝑtinent · Videntᷣ autē iſta · xvj
vicia ad accidiaꝫ ꝑtinere · tepiditas · mollicies · ſomnolen=
tia · ocioſitas · dilatō · tarditas · negligentia · impfectio ſi
ue impſeuerātia · remiſſio · diſſolutō · incuria · ignauia · inde
uotō · triſticia · tediū vite · deſperatō ·

De tepiditate Primum capitulum ·

Tepiditas eſt paruꝰ amor boni · Et videtᷣ eſſe tepi
ditas ꝓma radix in pctō accidie · ⁊ ex hac videntᷣ
naſci cetera vicia enumerata · Facit aūt tepiditas
multa mala in homīe · Primo deo vomituꝫ ꝓuocat · vt priꝰ
oſtēſū eſt · tūc tepidꝰ a deo euomitᷣ cū in deteriora labi ꝑmit
titᷣ vel īpenitēs moritᷣ · Scdo fiduciā tēptandi ⁊ accedēdi
dyabolo ꝓſtat · Ꝺ mltis enī vicijs tēptat dyabolꝰ hoīem te
pidū · de q̄bꝫ non auderet tēptare hoīem feruētē · Vn̄ dic̄
auctas · olle feruēti muſce nō inſidēt · Tercio reddit hoīeꝫ
q̄ſi impotētē ⁊ ꝯtractum · vt pꝫ in illis q̄ cuꝫ valde fortes
ſint · non pn̄t ſextaꝫ ptē pn̄ie facere q̄m facit vetula vna ·
qꝺ accidit ꝓpē tepiditatē · ſcꝫ qꝛ ꝑuuꝫ hn̄t deſideriū agen
di pn̄iaꝫ · Vn̄ bn̄ · Forſitan ideo non poſſumꝰ qꝛ non multuꝫ
volumꝰ · Tepiditas etiaꝫ facit vt homo petat et non acci
cipiat · Accidit enī ꝙ aliquis · xx · an · non accipit ꝙ in ora
tōne petit · quia petit tepide ꝙ alius qui feruenter peteret
vna die impetraret · Vnde augꝰ · Seruat tibi deꝰ ꝙ non
vult cito dare · vt et tu diſcas magna magne deſiderare ·
Tepiditas etiaꝫ facit vt hō ſemꝑ pugnet · nec vnq̄ vincat
nec illam ſublimem ꝓmiſſionem vincenciuꝫ vnq̄m accipiat
que habetᷣ apoc̄ · ij · Vincenti inq̄t dabo mānā abſconditū ·

Tepidus enī adeo remiſſe agit· quod nunq̄ ꝑuenit ad re
tributōez q̄ eſt in cuſtodia mandatoꝝ· q̄ tanta eſt ꝙ non
pōt dici· ſic̄ dicit glo· ſup illud· in cuſto· illis ret· mul· Te
pidꝰ ſilis eſt homi auaro· de quo dr̄ vulgariter· ꝙ tantū
expendit q̄ntū largꝰ· ⁊ tn̄ non habꝫ inde grām nec merce
deꝫ· qꝛ ꝓ modico multū ꝑdit· Tepidus ſemꝑ ſeminat in
pn̄ti vita ⁊ nunq̄ metit· qꝛ ad pacem animi non ꝑuenit·
Ideo dicit beatꝰ bn̄· contͣ tepiditatē iſtaꝫ· Si incipis inci
pe ꝑfecte· ſi impfectꝰ es hoc iaꝫ ꝑfecte age ſi ꝑfectionis
aliquid attigiſti· teipm̄ in temetipſo metire·

De mollicie· ¶ Secundum capitulum·

Equit̄ de mollitie· que eſt in paciencia rei dure·
de qua legit̄ ꝓu· xviij· Qui mollis eſt ⁊ diſſolutꝰ
in ope ſuo· Frater eſt ſua opa diſſipantis· Mollis
eſt ille qui cedit duris ideſt tribulatōibꝫ ſuccūbit· Vnde
qn̄ in ope inchoato aliqd̓ duꝝ occurrit ipſe ab ope deſiſtit
⁊ tlis frater eſt ſua opa diſſipantis· ideꝫ enī eſt ac ſi ea diſ
ſiparet· Mollicies iſta eſt velud q̄daꝫ cultura· in qua dya
bolꝰ in homīe quieſcit· Homo etiaꝫ mollis eſt velud homo
viuēs· q̄ ad ignē tribulatōis q̄ſi liq̄fit et ad nichilū redi
git̄· Ad q̄ntaꝫ miſeriaꝫ deuēturi ſint q̄ molles ſūt· inſinua
tur deut̄· xxviij· vbi ſic legit̄· Homo delicate vite ⁊ luxuri
oſus valde inuidebit frī ſuo· ⁊ vxori q̄ cubat in ſinu ſuo· ne
det eis de carnibꝫ filioꝝ ſuoꝝ q̄s comedet· eo ꝙ nichil ha
beat aliud· Et paulo poſtea· tenera autē mlr̄ ⁊ delicata· q̄
ſuꝑ t̄raꝫ ingredi non valebat· nec pedis feſtigium figere
ꝓpt̄ molliciē ⁊ teneritudinē nimiaꝫ inuidebit viro ſuo qui
cubat in ſinu ſuo ſuꝑ filij ⁊ filie carnibꝫ· Sūmū remediū
ɔt̄ mollicieꝫ iſtaꝫ eſt ignis ſpūſſancti· qui lutea ɔſolidat
Valet etiaꝫ contͣ iſtaꝫ molliciem aſſuetudo duroꝝ· Vnde
bn̄· Ruſticus duros habꝫ neruos fortes lacertos· exerci
tatō hec fecit· ſ3 cū corpe molleſcit· diſſolutꝰ pōt vocari
in v̓bo ꝓpoſito qui mollis eſt ⁊c̄· q̄ nullo amore ligatꝰ eſt ad
opꝰ bonū· vel q̄ paliticꝰ eſt· paliſis enī diſſolutōez ſonat·

¶ Contra eos qui ꝯtemplatōis nomine palliant pigrici
am ſuam. ⁊ de ſomno corporis. ¶ Terciū capitulum.

Sequitur de peccato ſomnolentie qđ ad accidiam
ꝑtinet. quia ſicut legit᷑ ꝓu. xix. pigredo immit-
tit ſoporeꝫ. qđ poteſt intelligi de ſopore ꝯtempla
tōis. ⁊ đ ſopore corporis. Somnuꝫ ꝯtemplatōis pigre
do immittit in illis. qui nomīe ꝯtemplatōis palliant pi-
griciam ſuaꝫ. nolentes operari aliquid. Cont᷑ quos poſſūt
valere hec duo exempla que ſubiūgim⁹. Legit᷑ in vitis pa
trum. ꝙ quidaꝫ ꝑegrin⁹ venit ad abbateꝫ ſiluanū in mon
te ſyna. ⁊ cum videret fratres oꝑantes dixit. q̄re oꝑamini
cibuꝫ qui perit. maria eniꝫ optimaꝫ partem elegit. tunc ſe
nex fecit ei dari codiceꝫ vt legeret. includens euꝫ in cellu
la. cuꝫ igitur tranſiſſet hora nona. circūſpiciebat ille vtꝝ
quis vocaret illuꝫ ad cibum. ⁊ veniens ad ſeneꝫ interroga
uit vtꝝ fratres comediſſent. cui reſpondit ſenex. tu ho-
mo ſpūalis es. ⁊ non neceſſe habes hanc eſcaꝫ. nos autem
tanq̄m carnales comedim⁹ ⁊ ideo oꝑamur. ꝙ cuꝫ audiſſet
cepit penitere. cui abbas. ergo neceſſaria eſt martha ma
rie. Iteꝫ abbas Johannes dicebat fratri ſuo maiori. vellē
ſemꝑ eſſe ſecur⁹ ſicut angeli ſecuri ſunt. nichil operantes.
ſed ſine intermiſſione deum collaudantes. ⁊ ꝓiecto pallio
ſuo intrauit in heremuꝫ. ⁊ poſt ſeptimanaꝫ reuerſus eſt. ⁊
pulſauit ad hoſtiū fratris ſui. qui queſiuit. quis es tu.
⁊ ille rn̄dit. ego ſum Johes. ⁊ frater dixit. Johannes an
gelus factus eſt. ⁊ vltra inter homines non eſt. ille auteꝫ
pulſabat dicens quia ego ſum. ⁊ non aperuit ſ; dimiſit eū
affligi. tandem aperuit ei dicens. ſi homo es iterum habes
neceſſe oꝑari vt viuas. ſi autē angelus quid queris intra
re in cellam. ⁊ ille ſtatim pn̄iaꝫ egit. De ſomno vero corpo
ris ſatis planuꝫ eſt. quia pigredo immittit euꝫ. multi eniꝫ
ex pigredine conant᷑ ad dormienduꝫ. cuꝫ tam̄ dormire non
poſſint. De ſomno vero corpis ad p̄ſens tria oſ̄ndem⁹. Pri
mo oſtēdem⁹ ea que ſūt repꝛhenſibilia circa ſomnū. Scđo

ea que deberent homines cohibere a nimietate ſomni· Ter
cio que ſint neceſſaria ad hoc ꝙ aliqs dormiat ꝑ vt debet·
¶ Quinqꝫ vero reprehenſibilia ſūt circa ſomnuꝫ· Primo ni
mietas ſomni· ad qđ ꝑtinet illud ꝓu· xxxiij· Vſqꝫquo pi=
ger dormis· Secundo reprehenſibilis eſt circa ſomnuꝫ bru=
talitas· videlicet qñ aliquis dormit vt porcus· Unde bñ·
carnalis ſomnus ꝛ brutalis· ꝛ ſicut dicit lecheꝰ· abhomi=
nandus eſt ſeruo dei· Ideꝫ· Caue inq̄ntuꝫ potes ſerue dei·
ne ſit ſomnꝰ tuꝰ vt requies laſſi· ſed ſepultura corporis
ſuffocati· Tercio reprehenſibilis eſt triſticia in ſurgendo a
ſomno· Unde eccī· xxxij· Hora ſurgendi non te triſtet·
Quarto reprehenſibilis eſt pigricia in ſurgendo a ſōno· Un
de legit eccī· xxvij· Sicut hoſtiū vertit in cardine ſuo ita
piger in lecto ſuo· Quinto reprehenſibilis eſt circa ſomnuꝫ
inoportūitas ſomni· vt qñ aliquis dormit qñ non eſſet dor
mienduꝫ· vt in tempore orōnis· cont illud· j· pe· iiij· Eſto=
te prudentes ꝛ vigilate in orōnibus· Vel cum aliquis ob=
dormit in ſermone vel lectōne· iuxta illud eccī· xxij· cū dor
miente loquit qui narrat ſtulto ſapientiaꝫ· Si ſtultꝰ non
habuiſſꝫ voluntateꝫ dormiendi per duos dies· tñ tempore
lectōnis vel ſermonis dormiret· Tempus etiaꝫ in quo dor
mienduꝫ non eſt tempꝰ matutinuꝫ eſt· illud eniꝫ tempus
non eſt ſomno occupanduꝫ· quia vtile eſt ꝛ ſtudio ꝛ orōni
ꝛ diuine laudi· ꝛ dei ꝯſolatō freqñtius tempore illo reci=
pitur· Ad ꝑmum ꝑtinet ꝙ legit in iob· viij· Si diluculo
ꝯſurrexeris ad deum· ꝛ omnipotenteꝫ fueris depcatus· ſta=
tim euigilabit ad te· ꝛ pacatuꝫ reddet habitaculuꝫ tuuꝫ·
ꝛ ſapientie· xvj· oportet ꝑuenire ſoleꝫ ad benedictionem
tuaꝫ· ꝛ ad ortuꝫ ſolis te adorare· ꝑmo pauperi qui eis oc=
currerit conſueuerūt diuites dare· Sic dñs libentius eos
exaudit· qui mane valde orant euꝫ· Ad hoc auteꝫ ꝙ matu
tina hora ſit ydonea ad laudanduꝫ deuꝫ· ꝑtinet illud ꝙ le
git Iob· xxxviij· Cuꝫ me laudarent ſimul aſtra matutina
ꝛ iubilarēt oēs filij dei· aſtra matutina ſūt viri ꝯtēplatiui·

quī horis matutinis precipue laudant deuz · ad hoc vero ꝙ
oſolatio dei matutinis horis ꝑcipue recipiat᷑ · ptinet illd
Job · xvj · Viſitas eum diluculo · Et illd yſa · xvj · De ma
ne vigilabo ad te · ⁊ exo · xvj · Filij iſrahel colligebant man=
na hora matutina · ad ſignificanduz ꝙ tunc dulcedo ſpiri=
tuſſancti colligenda eſt · ſicut corpoꝝ amatores ſtabiliūt
corpus aliq̄ in mane guſtando · ſic dulcedie ſpūſſancti in
mane ſtabiliēd9 eſt ſpūs · Vn̄ ad heb · xiij · Optimū eſt grā
ſtabilire cor · ¶ Tria autez ſunt que derent homīes cohi
bere a nimietate ſomni · Primo exempla · ad qd ptinet il=
lud verbum auguſtini ꝑus poſitum · Indecens eſt xp̄iano
ſi radius ſolis inueniat euz in lecto · Secundo hoc · ꝙ ſom
nus abſq3 neceſſitate eſt tēmpis amiſſio · Vnde bn̄ · q̄ntum
ad debituz otium ꝑfect9 · nichil ita depit de vita nr̄a q̄m
ꝙ ſomno deputat᷑ · In veritate ſomus eſt q̄ſi quedaz ſpēs
vel ymago mortis · Tercio deberet cohibere homīes a nimie
tate ſomni · mltiplex malū ꝙ in ſcripturis legit᷑ ex ſomno ac
cidiſſe · ⁊ de hoc ſufficiat ponere quinq3 exempla · Primuz
exemplum eſt iudic̄ · iiij · de ſyſara · qui cuz bibiſſ3 lac obdor
miuit · ⁊ interfect9 a iael · clauo in cerebro ei9 defixo · Se
cunduz exemplum eſt iudic̄ · xvj · de ſamſone · quem dalida
fecit obdormire ſup genua ſua · ⁊ raſis · vij · crinib9 capt9
eſt ⁊ exoculat9 · Terciū exempluz eſt in iudith de holofer
ne qui dormiens · a muliere hebrea interfectus eſt · Quar
tum exemplum eſt math · xxvj · Vbi apli ſomnolenti legū
tur criſtuz amiſiſſē · Quintuz exempluz eſt act · xx · de quo
dam adoleſcente nomīe euthico · q̄ cum diſputante paulo
graui mergeret᷑ ſomno cecidit de tercio cenaculo deorſum
et ſublatus eſt mortuus · ¶ Tria autem neceſſaria ſunt
homini · ad hoc ꝙ debito modo dormiat · Primo neceſſariū
eſt ei · vt vigilando laboret · Vnde eccā · v · Dulcis eſt ſō=
nus opanti · ſiue paꝝ ſiue multuz comedat · Homo ocio=
ſus affligitur · non ſolū dormiendo ꝫ etiaz vigilando · Scdo
neceſſariū eſt ei · vt ſobrie potu ⁊ cibo vtatur · Tercio vt

ſenſus ſuos ſobrios cuſtodiat· Vnde bñ· Sobrium eſt vni
ſobriũ ſenſuz ſobrius ſequit̃ ſomnus·

Quod ocioſus ſtultus ſit ⁊ reprehenſibilis· ⁊ que in oc=
cupatõne ſint attendenda· ¶ Quartum capitulum·

Sequit̃ de pc̃tõ ocioſitatis· circa qđ peccatuz pri
mo oſtendem⁹ q̃ꝫ ſtultus ſit qui ociuz diligit· Se
cundo oſtendemus· qđ ocioſi licet ſemp̄ rep̄henſi=
biles ſint· p̄cipue tamen tempore gracie rep̄henſibiles ſũt
Tercio tangemus ea que attendenda ſunt alicui in occu=
patõne q̃m vult eligere· Q̃m ſtultus vero ſit qui ociũ di
ligit· oſtendit̃ nobis ꝓu̍· xij· vbi ſic legit̃· Qui op̄atur
terram ſuam ſaciabitur panibus· qui autem ſectat̃ ocium
ſtultiſſim⁹ eſt· Non ſolum ſtultus eſt talis vel ſtultior ſed
ſtultiſſimus· Primus g̃dus ſtulticie eſt· vitaꝫ ſuam negli
gere ei neceſſaria non querendo· Secund⁹ g̃dus eſt vi=
tam ſuam hoſtibus indefenſam exponere· Tercius g̃dus
eſt· hoſtes qui eum interimant paſcere· Hos tres g̃dus
ſtulticie habꝫ qui ſectat̃ ociũ·· Vite eniꝫ eterne que futu
ra eſt non ꝓuidet· hoſtibus etiam ſuis ſcꝫ vicijs ⁊ demoni=
bus ſe exponit· vt iam oſtendet̃· Hoſtes etiam ſuos nu=
trit· quia ocio vicia nutriunt̃ ⁊ impugnant̃· ſicut et anſe
res ⁊ etiam equi ſolent ocio impinguari· Et poſſum⁹ aſſi
gnare· xij· ſtulticias· que ſunt in hoīe ocioſo· Prima ſtul
ticia eſt· ꝙ ipſe dyabolo locuz facit· conͣ illud apl̃i· Nolite
dyabolo locuz dare· Vnde videt̃ dyaboli ſocietatem amare·
apud hominem occupatum non habꝫ dyabolus vbi poſſit
eſſe· quia res ꝑfecte occupata· non eſt capax alterius vel
Yſido dicit Jero⁹· Semp̄ aliq̃ꝺ boni op̄is facito· vt te dy
abol⁹ inueniat occupatuz· Ex hoc vero ꝙ aliquis in ſe dy
abolo locum facit· iam eſt indignus omni loco p̄terq̃ꝫ infer
no· Vnde ꝓprius locus ocioſi eſt infernus ſicut ⁊ dyaboli
qđ ſic poteſt oſtendi· ꝯſtat ꝙ ocioſus celo non recipietur·
celum enim merces erit tm̃ eoꝝ qui op̄arij fuerint· Vn
de math· xx· Voca op̄arios ⁊ redde illis mercedem· In

28i

paradiſo etiam terreſtri non recipietur · Vnde geñ · ij · tu-
lit dominus deus tuꝰ hominem et poſuit eum in padiſo vo
luptatis vt oparet · In purgatorio etiaȝ non recipiet ·
Vnde in pš · In labore hominuȝ non ſunt ⁊ cum homibus
non flagellabunt · Ocioſi non laborant cū homībꝫ · et ideo
non flagellabunt cuȝ homibus in purgatorio · ſȝ cuȝ demo
nibus in inferno · Ocioſus etiaȝ indignus eſt eſſe in mun-
do iſto · Vnde luc̄ · xiij · de ficulnea ſterili · ſuccide eam · vt
q̄ etiam terraȝ occupat · relinquitur ergo ꝙ ſolum inferno
digni ſunt ocioſi · Secunda ſtulticia eſt · ꝙ ocioſus in tali
ſtatu ſe ponit · ꝙ brutis animalibꝫ inferior eſt quo ad hoc
qđ brutis animalibꝫ licituȝ eſt comedere · homi vero ocio-
ſo ꝓhibet hoc apoſtolus · ij · ad theſſal' · iij · dicens · Si q̄s
non vult opari nec manducet · Homo ocioſus eſt veľ ho
mo mortuꝰ · Vnde ſeñ · Ociū ſine litteris mors eſt et viui
homīs ſepultura · ⁊ ecc̄iaſtes · ix · Melior eſt canis viuus
leone mortuo · Leo mortuus eſt aliquis magnus ocioſus ·
cui p̄ualet canis viuus ideſt aliquis vilis ſtrennue opans
ÿmo etiaȝ homo ocioſus eſt plus quaȝ mortuus · Vnde in
epl̄a iude dicit de quibuſdam · ꝙ ſunt arbores autumna-
les · infructuoſe · bis mortue · Arbor in autūno plantata
qñ fructuȝ facit ſero facit illum · ſic aliqui dum ſani ſunt ·
ocioſi volunt eſſe · ſed in articulo mortis tunc p̄mo volunt
fructuȝ pn̄ie facere · ideo freqñter accidit ꝙ abſqȝ fructu
decedunt · ⁊ tales homīes infructuoſi q̄ſi bis mortui ſūt
quia non ſolum mortis temp̄alis · ſed etiaȝ eterne ſūt debi-
tores · in quo deterioris ꝯdictōnis ſūt q̄m bruta animalia ·
Illa enim ſolaȝ morteȝ temp̄alem debent · Tercia ſtulticia eſt
qđ ex negligentia excolendi ſe fructuȝ ſuiip̄ius amittit ·
Si quis vineam haberet · in qua mille amatas vini poſſet
colligere · valde reputaret fatuꝰ ⁊ infelix ab omnibus · ſi
ex negligentia excolendi eaȝ · fructū illum amitteret · Fru
ctꝰ quem quis in ſe colligeret · ſi ſe diligenter excoleret ·
p̄ualeret vino regni viiꝰ · q̄m fatuꝰ eſt g̊ · q̄ ex negligētia

tantum fructum amittit · quem in ſe colligere poſſꝫ · mul-
tum deberet ↄfundi talis · Jdeo dicit ſen̄ · Turpiſſima ia-
ctura eſt que per negligentiā fit · Turpiſſimaꝫ ideo vocat
eam · quia eſt erubeſcentia plena · nemo eſt ita pauper qui
de fructu oris ſui ditari non poſſet ſi bene excoleret illud ·
Unde puͤ · xij · De fructu oris ſui vnuſquiſqꝫ replebit bo-
nis · ¶ Ex ore ſuo poſſꝫ homo colligere · viij · genera fru
ctuū valde ꝓcioſoꝝ · non ſolum per annū vel ꝑ menſeꝫ · ſed
etiaꝫ ſingulis diebꝰ · ſi quis bene excoleret os ſuum · Pri-
mus fructꝰ eſt dei laudatō · Secūdus eſt graciarum actio
ꝓcioſitas vero hoꝝ fructuū ex hoc manifeſta eſt · ꝙ cele-
ſtes arbores tales fructꝰ ferūt · ibi eniꝫ ſonat graciarum
actio · ⁊ vox laudis iuxta verbū ꝓphe · Tercꝰ fructꝰ eſt
oracio · cuiꝰ fructꝰ ꝓcioſitas manifeſta eſt · ex hoc ꝙ ab an
gelis in celis defert̄ · Vn̄ thobie · xij · dic̄ angelꝰ · quando
orabas cuꝫ lacrimis · et ſepeliebas mortuos ego obtuli ora
cionem tuaꝫ domino · non eſt vile xeniū vel donuꝫ · ꝙ a tan
tis nūcijs deo ꝓſentat̄ · Ex virtute etiaꝫ oꝛonis manifeſta
eſt ꝓcioſitas huiꝰ fructꝰ · de qua dicit gg̃ꝰ · magna virtꝰ
oꝛonis que effuſa in terris in celo operat̄ · Quartꝰ fructꝰ
eſt ↄfeſſio · cuiꝰ fructꝰ ꝓcioſitas ptꝫ ex hoc · ꝙ deus vult
fructuꝫ iſtum ſemꝑ ante ſe habere · Unde in pſ̄ · Confeſſio
⁊ pulcritudo in ↄſpectu eius · ↄſueuerunt diuites · qn̄ di-
uerſi fructꝰ portant̄ ante eos · illum retinere ante ſe queꝫ
pre ceteris amant · Jdeo auteꝫ dn̄s ita amat ↄfeſſioneꝫ · qꝛ
confeſſio efficit ⁊ cuſtodit pulcritudineꝫ · ꝓcioſitas etiaꝫ
huiꝰ fructꝰ ex hoc ptꝫ · ꝙ nullꝰ deo adeo diſplicet q̄ non
placeat ei · ſi fructum humilis ↄfeſſionis ei offerat vel eti
aꝫ offerre ꝓponat · Unde in pſ̄ · Dixi ↄfite · adū · me in iu ·
m · d · ⁊ tu remi · impie · p · m · Latro dum in cruce humileꝫ
ↄfeſſioneꝫ deo obtulit · a patibulo inferni ſe abſoluit · ⁊ re
gnū eternū meruit · Quintꝰ fructꝰ eſt modeſtia · que in h̄
attendit̄ vt homo moduꝫ ponat in verbis ſuis quo ad q̄n
titatem · ⁊ vt loquat̄ qualia debꝫ loqui ſcꝫ vera · et q̄ ad dei

ſine gloriam ⁊ ꝓximi vtilitatē· ⁊ vt loquatur qualiter de
bet loqui ſcʒ non clamoſe· p̄cioſitas huiꝰ fructꝰ patet ex
hoc q̄ legit̄ in ꝓū· Qui moderat̄ ſermones ſuos prudentiſ
ſimꝰ eſt· Sextus fructꝰ eſt abſtinentia· cuiꝰ fructꝰ pre
cioſitas patʒ ex hoc· q̄ tante virtutis eſt abſtinentia· q̄ vi
tam homīs ꝓlongat· Vñ in eccl̄iaſtico· Qui abſtinens eſt·
adiciet vitaʒ· talis virtutis dicunt̄ fuiſſe fructꝰ arboris
ſolis ⁊ lune· de quibꝰ legit̄ in hyſtoria alexandri· Sacer-
dotes enim ſolis ⁊ lune· fructibꝰ illis veſcentes referuntur
vixiſſe annis quadringentis abſqʒ leſione· Septimꝰ fru-
ctus eſt fraterna eruditō· fructū iſtuʒ ſpecialiter ferre vo
luit ip̄m lignū vite ſcʒ ipſe filiꝰ dei· mr̄· j· eamꝰ in ciuitates
⁊ vicos ꝓximos vt ibi p̄dicem· ad hoc enim veni· Octauꝰ
fructꝰ eſt fidelis reclamatō· qn̄ homo videt iniurias infer
ri deo vel ꝓximo· Precioſitas vero huiꝰ fructꝰ manifeſta
eſt ex eius raritate· pauci enim inueniunt̄ qui iſtuʒ fructū
habeant· Vnde in ꝓū· xx· multi miſericordes vocant̄· vi-
ruʒ autem fideleʒ quis inueniet· Videmꝰ quotidie fratres
noſtros canibꝰ dilacerari ⁊ non eſt qui reclamet ideſt a de
tractoribꝰ· ymo q̄ plus eſt· videmꝰ ip̄m deum a luſoribus
crucifigi· ⁊ non eſt qui inde loquat̄· illi qui ſolo verbo poſ
ſent has dei ɔtumelias impedire· non curant de hoc loquī
Quarta ſtulticia ocioſi eſt· q̄ ip̄e ſe expoīt abſqʒ defenſiōe
hoſtibꝰ ſuis· ocioſus eſt ſicut ſignū ad ſagittaʒ· poteſt enim
a demonibꝰ vndiqʒ ſagittari· Vnde pōt dicere illud treñ
iij· tetendit arcum ſuū ⁊ poſuit me quaſi ſignum ad ſagit
tam· occupatō velut quidaʒ clipeus eſt cont̄ ſagittas dya
boli· Vnde poeta· Ocia ſi tollas periere cupidinis arcus·
eſt etiaʒ ocioſus velut caſtꝝ abſqʒ muro· Verbuʒ eſt dya-
boli· veniaʒ adquieſcentes habitanteſqʒ ſecure· homo ve-
ro occupatus· eſt velut caſtꝝ bene clauſuʒ· Vnde Augꝰ·
Non facile capit̄ a temptatore· qui bono vacat exercicio·
homo ocioſus non tm̄ vni hoſti expoſitus eſt ſꝫ etiam plu-
ribus· Vnde habetur in vitis patruʒ· q̄ dixerunt ſeniores

oꝑantem monachuꝫ demone vno pulſari· ocioſuꝫ vero in nu
meris ſpiritibꝫ deuaſtari· Quinta ſtulticia eſt· ꝙ cum ipſe
valde pauper ſit· ⁊ nichil lucretur taꝫ large expendit res
valde p̄cioſas ſcꝫ tempus ſuū· et bona ſua naturalia. Vnde
in hoc negocio nichil eſt deteriꝯ ocio· ꝙ non ſolū noua non
acquirit· ſed etiaꝫ parata cōſumit· Sexta ſtulticia ocioſi
eſt· ꝙ ipſe ſe facit quaſi receptaculū omniū ſorduꝫ· Vn-
de bñ· Omniū temptatōnuꝫ ⁊ cogitatōnuꝫ malaꝝ ⁊ inuti
liū ſentina eſt ociuꝫ· In ſentina ſordes recipiunt' in naui-
bus marinis· ſic cor ocioſi q̄ſi omēs ſordes recipit vicioꝝ·
Licet autē ociū origo poſſit eſſe omniū pc̄ōꝝ· ſpeciali-
ter tam̄ occaſio eſt iſtoꝝ pc̄ōꝝ· ſcꝫ luxurie· verboſitatis
nugaꝝ· et curioſitatis· ⁊ ſuperbie· De pc̄ō luxurie hab̄e
mꝯ exꝰ in dauid· qui duꝫ occupatꝯ fuit bellis continēs
fuit· poſtea vero tempus ocij adulteriuꝫ omiſit· Vt legi-
tur· ij· reg̃· xj· Salomon etiaꝫ dū occupatꝯ fuit circa tem
pluꝫ ⁊ alia edificia· non ita infatuatꝯ fuit in amore mulie
ruꝫ· vt poſtea qn̄ factꝯ eſt ocioſus· Poeta etiaꝫ dic̄· Que
ritur egiſtus· quare ſit factus adulter· In ꝓmptu cauſa
eſt· deſidioſus erat· Et ezech· xvj· hoc fuit iniquitas ſo-
dome ſororis tue ſupbie· ſaturitas panis· habundantia· ⁊
ociū·· De verboſitate ⁊ curioſitate legitur· j· ad thim̄· v·
Adoleſcentes viduas deuita· ⁊ ſubdit'· diſcunt eniꝫ circu
ire domos· non ſolū ocioſi· ſꝫ etiaꝫ v̊boſe ⁊ curioſe loq̄ntes·
que non oportet· De nugis vero dicit beatus bñ· Ocioſi-
tas eſt mater nugaꝝ· nouerca virtutū· De ſuperbia vero
dicit' in pš· In labore hominū non ſunt ⁊ cum hominibus
non flagellabunt'· ideo tenuit eos ſuperbia· Septima ſtul
ticia ocioſi eſt· ꝙ ipſe ſecum vult habere qui eum de mali-
cia inſtruat· vnde ſi ſapiens ſit non faciet mala· Ocioſitas
quaſi quedaꝫ magiſtra malicie eſt· Vnde eccī· xxxiij· Ser
uo maliuolo tortura ⁊ cōpedes· mitte eum in operatōnē ne
vacet· multam eniꝫ maliciaꝫ docuit ocioſitas· Octaua ſtul
ticia ocioſi eſt· ꝙ cū ipſe ſit ſubmerſus in ꝓfundo ſtulticie

ſiue malicie· non vult tamen porrigere manuꝫ ad laboreꝫ· licet aliter euadere non poſſit· Vnde ſeñ· a ſtulticia nemo emergit· niſi manū porrigat ad laborē· Homo ocioſus qui non vult ſe occupare vt a pctō poſſit exire· tali ſtulticia laborat qua laboraret ille qui cecidiſſet in aquaꝫ ꝓfundaꝫ· ⁊ pigritaret᷑ manuꝫ porrigere ad arboreꝫ ſibi ꝓximaꝫ· cuꝫ tamen aliter non poſſet a naufragio liberari· occupatō bona· lignū vite eſt his qui apprehenderint eaꝫ· ⁊ fruſtra laborat ocioſus ad exeunduꝫ a peccatis niſi ſe occupet· Nona ſtulticia ocioſi eſt· qꝺ ipſe quieſcit qñ laboranduꝫ eſſet ſcꝫ in p̄ſenti· ⁊ ideo laborabit qñ eſſet quieſcenduꝫ ſcꝫ in futuro· in quo ſimilis eſt illi qui dicit yſa· xiiij· ſedebo in mōte teſtamenti in lateribus aquilonis· cui dicit beatus bñ· O impudens ⁊ imprudens· milia miliū miniſtrant ei· ⁊ decies centena milia aſſiſtebāt ei ⁊ tu ſedere p̄lumis· mūdus iſte locus laboris eſt· Vnde Job· v· Homo naſcit᷑ ad laborem ⁊ auis ad volanduꝫ· Vnde dictuꝫ eſt ad adam qñ erat eiciendus de paradiſo et ponendus in terra iſta· In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo· Decima ſtulticia ocioſi eſt· qꝛ ipſe vult deuꝫ quodammodo p̄ire· dum ſolꝰ vult quieſcere ⁊ non laborare· cū dominꝰ ſex diebꝫ operatꝰ ſit· in· vij· requieuerit· Vnde geñ· ij· compleuitqꝫ deꝰ die· vij· opus ſuuꝫ qꝺ fecerat· et requieuit ab omni opere qꝺ patrarat· Vndecima ſtulticia ocioſi eſt· qꝛ ipſe refugit illud qꝛ eſt iocunditas et ſanitas· tam anime q̄m corporis ſcꝫ moderatū laborem· Duodecima ſtulticia ocioſi eſt· qꝛ ipſe diligit illꝺ vnde dei maledictionem incurrit· ⁊ vnde in vniuerſitatem vicioꝝ incidit· Ad p̄mū pertinet ꝙ legit᷑ math· xxj· de ficulnea q̄m dominꝰ maledixit· ideo qꝛ eſſꝫ ſine fructu· Ad ſcꝺm pertinet illud verbum· bñ· Sūma mentis malicia eſt ociū iners· ¶ Sequit᷑ videre quare pocius rep̄henſibiles ſint· qui tempore gracie ſunt ocioſi· q̄m qui fuerūt ante ocioſi· Illos rep̄hendit paterfamilias· quos ocioſos inuenit· xj· hora· per quos ſignificant᷑ illi ꝗ ſūt ocioſi in tp̄e

gracie· Et poſſint ſuꝑ hoc quatuor cauſe aſſignari· Prima
cauſa eſt hec· ꝙ dñs dedit nobis formam iam laborandi et
exemplū· Unde ad phil'· ij· exinaniuit ſemetipm̄ formā
ſerui accipiens· Magna ſupbia eſſet· ſi vellet quieſcere ſer
uus ex quo laborat dñs· Unde math· x· Non eſt diſcipul9
ſuper magiſtrū nec ſeru9 ſuper dn̄m ſuū· Secunda cauſa
eſt· quia tempe gracie ſum9 ſerui empticij· et ideo magis
ad laborē tenemur· Unde apoſtolus· Empti eſtis precio
magno· Tercia cauſa eſt· quia melior merces nobis ꝓmit
titur· iudeis ꝓmittebat̄ terra· nobis vero ꝓmittit̄ celum·
Unde math· iij· Penitentiā agite· appropinquabit enī
regnū celorū· Quarta cauſa eſt· quia etſi ſpūalibus qui
erant in veteri lege· ꝓmitteretur regnum celorū ſub figura
terre ꝓmiſſionis· tn̄ illa multum illis differebat̄· non enī
acceperūt mercedem ſuam vſqꝫ poſt paſſionem xp̄i· nimis
erat longa via in paradiſū· qn̄ oportebat ire per infernū·
ſꝫ modo in momento vno lucrat̄ aliquis paradiſū· vt cum
poſt verū baptiſmū decedit· vel cum poſt tantam ↄtricōēꝫ
que ſufficiat ad deletōnem culpe ⁊ pene· Unde bn̄· in pſo=
na eccleſie· Labor meus vix eſt vni9 hore· etſi ampli9 pre
amore non ſencio. Unde luc̄· xiiij· Miſit dñs ſeruū ſuū ho
ra cene dicere inuitatis vt venirent· quia iam parata ſunt
om̄ia· Hora cene eſt tempus gracie· in quo om̄ia ſunt para
ta· q² nichil amplius neceſſe eſt ad hoc· ꝙ aliquis ad eter
nam cenam introducatur· niſi ꝙ manus ſuas lauerit ideſt
purgatus ꝑfecte fuerit· ¶ Sequit̄ videre ꝙ̄ attenden
dum ſit in occupatōne q̄m aliquis eligit· Tria autē attē
denda ſunt circa eam ſcꝫ ꝙ occupet̄· Unde Ieron· Semp
aliquid boni facito· vt te dyabolus inueniat occupatū· et
vt tediū remoueat. iuxta illud verbum ſen̄· Occupatōne
bonarū artiū occupandi ſum9· quociens male habꝫ inher
cia impaciens ſui· ⁊ vt vtilitatem habeat· ꝓ vitando enim
ocio ocioſa ſectari· ridiculum eſt vt dicit bn̄· idē· non tan
tūmodo agendum eſt· vt cum aliqua delectatione vel ſine

grandi nauſea dies tranſigatur· ſꝫ vt etiam de pacta dicta
ad pſectuꝫ mentis ſemp aliquid in ꝯſcientia reſideat· ali=
quid in theſauꝝ cordis ꝗtidie ꝯgeratᷣ· magis attenden=
dū eſt etiaꝫ in occupatõe ꝙ occupet aīm ꝗꝫ ꝙ occupet cor
pus· Item ſm bñ· meliora ſunt exercicia ſpūalia ꝗm cor=
poralia· ⁊ inter corporalia melius eſt ꝙ ſilius eſt ſpirituali
bus vt ſcribere· Et notanduꝫ ꝙ quidam nolunt operari· qꝛ
hoc ſibi dedecꝰ reputant· credunt eniꝫ honorabiliores bur
genſes eſſe illos qui nichil agunt· niſi ꝙ comedunt et bi=
bunt· et alijs delicijs intendūt· Sed eadem racione por=
cos poſſunt pferre equis ⁊ ceteris animalibus qui nichil
agunt· niſi ꝙ comedunt ⁊ bibūt· ⁊ in veritate tales homi
nes per porcos etiaꝫ ſignificantᷣ math· viij· vbi dicunt de
mones domino· ſi eicis nos hinc mitte nos in gregem por
coꝝ· ¶ De vicio dilatõis· ¶ Nuncuꝫ caᵐ·

Equitᷣ de vicio dilatõis· quo vicio multuꝫ labo=
rat genus humanū· Vnde ſeñ· Nemo quicꝗ ha=
bet facti· in futuꝝ enim noſtra diſtulimꝰ· Et no=
cet hoc viciū multū homini· Vnde verſus· Et nocet ⁊ no
cuit ſemper differre paratis· Iteꝫ qui non eſt hodie cras
minus aptus erit· Due autem ſunt ſpecies dilatõis· que
multum nocent homibꝫ ſcꝫ dilatõ ꝯuerſionis ⁊ dilatõ con
feſſionis· de quibus modo ꝓſequemur· De prima legitur
eccī· v· non tardes ꝯuerti ad dominū· et ne differas de die
in diem· ſubito enim veniet ira illius· et in tempore vindi=
cte diſperdet te· Et eiuſdem· xvij· Ne demoreris in erro=
re impioꝝ· ⁊· xxj· Fili peccaſti· non adicias iteꝝ· ſꝫ de pri
ſtinis depcare dominū vt tibi dimittantᷣ· Ad eandem dila
tõeꝫ poteſt referri illud yſa· xxviij· Erit eis verbuꝫ domini
manda remanda· manda remanda· expecta reexpecta· ex
pecta reexpecta· modicum ibi· modicuꝫ ibi· vt vadant ⁊
cadant retrorſum ⁊ ꝯterantᷣ·· Verbuꝫ domini multis eſt
occaſio huiōi deriſionis· multi eniꝫ qñ admonentur de ſua
ꝯuͤſione rñdent dño ad minꝰ facto ſic· mãda remanda ⁊cᷓ·

Hoc petunt dyabolus vt dum differunt venire ad deum·
vadant ad infernū. ⁊ cadant retrorſū ideſt improuiſe mo
riant᷑· ⁊ occidant᷑ ideſt irrecupabiliter damnent᷑· Ad ean
dem dilatōnem ꝑtinet illud verbuꝫ auguſtini loquentis ad
dn̄m·non erat ꝙ tibi reſpondrē dicenti michi· ſurge qui
dormis· niſi verba ſomnolenta ⁊ lenta· modo· ecce modo· ſi
ne paululuꝫ· ſed illud modo non habebat modum· ⁊ illud
paululuꝫ ibat in longuꝫ· Iteꝫ aug9· de eadeꝫ dilatōe· diffe
rebaꝫ de die in dieꝫ viuere in te· ⁊ non differbaꝫ in memet
ipſo mori· ⁊ illud ſen̄· Nudaꝫ tunc viuere incipiūt· cum
deſinenduꝫ eſt· q̄daꝫ auteꝫ deſierūt an̄ꝙ inciperent· ⁊ illud
ſopho· ij· vox cantantis in feneſtra ⁊ coruus in ſuꝑlimīari·
domin9 ſtat ad hoſtiuꝫ dom9 pctōris ⁊ pulſat· Vn̄ apoc̄·
iij· Ecce ſto ad hoſtiuꝫ ⁊ pulſo· ſi quis audierit voceꝫ me
aꝫ· ⁊ aperuerit michi ianuaꝫ introibo ad illuꝫ· ¶ Duo ve
ro ſunt q̄ impediūt ne domin9 intret ad pctōreꝫ· Primuꝫ
eſt hoc· ꝙ pctōr habꝫ oculuꝫ ad ꝓſpera ⁊ leta· cum poci9
deberet habere ad triſtia ſcꝫ ꝑicula que ſibi imminent· Vn̄
eccīaſ· vij· Cor ſapientum vbi triſticia eſt· ⁊ cor ſtultoruꝫ
vbi leticia eſt· ⁊ iſta cogitatō dr̄ in ꝑdicto v̄bo ſopho· vox
cātantis in feneſtra· ⁊ impedit ne dn̄s ad pctōreꝫ intret·
Ex9 hēm9 de h̄ in ciuitate ieruſaleꝫ q̄ oculuꝫ hēbat ad leta
Vn̄ gaudebat cū dn̄o fleret ꝓ ea· Vn̄ luc̄· xix· Videns ih̄s
ciuitateꝫ fleuit ſuꝑ eam· dicens· qꝛ ſi cognouiſſes ⁊ tu·
Et q̄deꝫ in hac die tua q̄ ad paceꝫ tibi· Scd̄m ꝙ impedit
ne dn̄s intret ad pctōreꝫ ē ꝓcraſtinatō· ⁊ iſta ꝓcraſtinatō ē
velut coru9 in ſuꝑlimīari· dicens dn̄o pulſanti ad hoſtiū·
cras cras· ꝓuenit aūt iſta ꝓcraſtinatō ex hoc ꝙ pctōr re
promittit ſibi lōgaꝫ vitaꝫ· Vn̄ eccī· xxix· repromiſſio neq̄ſ
ſima mltos ꝑdidit· ymo etiā in ↄtumeliā ipi9 largitoris
expēdit· ⁊ futuꝝ tp9 in ↄtumeliaꝫ ei9 expēdere diſpoīt· q̄
frōte ꝰ ꝑſumit᷑ ꝙ de9 q̄ iſta nouit dēat ſibi lōgaꝫ vitaꝫ dare
Ad hanc dilatōeꝫ etiaꝫ pōt referri ꝙ legit᷑ ꝓu· iij· Ne di
cas amico tuo· vade ⁊ cras reuerte· cū ſtatim poſſis dare·

289

¶ Que valeant ad conuerſionem accelerandam.

Octo vero ſūt que deberent hominez mouere ad accelerandam ꝯuerſionez. Primuz eſt mortis incertitudo. Unde luc. xij. Eſtote parati. quia qua hora non putatis fi. ho. ve. Et math. xix. Veniet dominus ſerui illius in die qua non ſperat. ⁊ hora qua ignorat. Et iterū luc. xij. dicit illi qui dicebat aīe ſue. Anima mea multa bona habes repoſita in annos plurimos re. co. ⁊c. Stulte hac nocte repetent animaz tuam a te. que autem paraſti cuiꝰ erunt. ⁊ eccīaſ. ix. neſcit homo finez ſuuz. ſꝫ ſicut piſces hamo. et ſicut aues ꝯphendunt laqueo. ſic capiunt homīes in tempore malo. Et ſen̄. Neſcis quo loco te mors expectet. ideo tu eaz omni loco expecta. cum neſciat homo quo loco mors debeat ei occurrere. neſciat homo quo loco eaz magis debeat expectare. in omni loco expectanda eſt. Unde ſen̄. Iuuenes mortez habent a tergo. ſenes an̄ oculos. licet illud non videat qḋ a tergo eſt. nichilominꝰ tn̄ nocere poteſt ⁊ etiam amplius quaz qꝫ eſt ante oculos. ſic mors iuuenibus timenda eſſꝫ vt ſenibus. licet illi non aduertant. ⁊ hoc eſt vnum qꝫ multum deberet homines mouere ad acceleratōnez conuerſionis. qꝫ tot homines defuncti ſunt. qui bene ꝓponebant ſe quandoqꝫ facturos penitentiam. ⁊ preoccupati morte non fecerunt. nec de cetero vnquam facient. nimius eſt thezaurꝰ quez fatuus homo tanto diſcrimini ſubicit duz differt ꝯuerſionez ſuaz.

Secundo deberet homines mouere ad acceleratōnez conuerſionis. multiplex bonum qꝫ ꝓuenit inde. de quo bono legit tren̄. iij. bonū eſt viro cuz portauerit iugum domini ab adoleſcentia ſua. Octo vero bona ſunt que ſequuntur ex hac acceleratōne. Primuz eſt quod bonitas altius et profundius infigitur eo qꝫ inuenit ſubiectum magis tenerum. Unde verſus. Quo ſemel imbuta eſt recens ſeruabit odorem. Teſta diu. Secundum eſt. quod homini iocundum eſt bene viuere. Unde ſapiens.

Optima forma viuendi elegenda eſt · q̄ iocundū reddet
aſſuetudo · ante aſſuetudinē moleſtū eſt equis ambulare
adeo vt oporteat vincula poni in pedibꝰ eorū · poſtq̄ vero
ꝯſueti fuerint facile eſt eis · Similiter pueris in pn̄cipio
moleſtū eſt addiſcere · adeo ꝙ verberibꝰ oporteat eos ad h̄
ꝯpelli · poſtq̄ vero ꝯſueuerint · amore lr̄aꝝ pr̄iam ſuā re=
linquūt · ⁊ multas paupertates ⁊ moleſtias ſuſtinent vt ad
diſcere poſſint · Sic bene viuere ꝙ p̄mo hoīez moleſtat ·
ꝑ aſſuetudinē fit homini iocundū · Terciū bonū eſt ꝙ ho
mo ſecure viuit · Unde ſen̄ · Pulcrū eſt ante mortē ꝯſuma
re vitā · deinde expectare ſecure reliquā tp̄is partē · De
hac ſecuritate legitur ꝓū · xv · ſecura mens quaſi iuge con
uiuiū · Quartū bonū eſt · ꝙ homo deo dulciꝰ ſeruit ⁊ di
uciꝰ bene viuit · Unde Augꝰ · Quid differs in criſtianus
longa vita erit ſi ipſa vita bona ſit · vtiq̄ ſi longā erit me
lius bona erit · In veritate q̄nto habiturꝰ es longiorē vi
tā · tanto ampliꝰ deſiderare debes vt bona ſit · ſic̄ aliquis
q̄nto amplius habet de vino · tanto amplius deſiderare de=
bet vt bonū habeat · ⁊ amplius diſplicet ſibi ſi corrumpa
tur · Quintum bonum eſt · ꝙ gracius eſt ſeruiciū eoꝝ deo
qui cito ad eum conuertunť · Illi enim de puro ⁊ optimo
vite ſue · ⁊ quaſi de flore ⁊ virgine deo offerunt · qui autem
tarde volunt conuerti · quaſi feces deo reſeruant · qui time
re poſſunt ne de fecibus calicis ire domini bibant · iuxta il
lud pš · fex eius non eſt exinanita bi · o · p · t · Iſti de vita
ſua p̄mo offerunt ꝙ pulcriꝰ eſt ⁊ melius in ea dyabolo vel
mundo tanq̄ domino · reliquias vero volunt dn̄o offerre
illud ſcȝ de quo mundus non curat · cū tn̄ ea optima ⁊ ele
cta debeāt eſſe · Unde in eccl'iaſtico · fili ſi habes bn̄fac tecū
⁊ dignas deo oblatōnes offer · ⁊ in libro nu̇oꝝ · Omia que
offeretis de decimis et in donaria domini ſeparabitis · opti
ma et electa erunt · De illo qui q̄ deterius eſt deo offert
dicit dominus in malachia · offer illud duci tuo ſi placue=
rit ei · ac ſuſceperit faciem tuam dicit dominꝰ exercituū ·

2gi

Et iteꝝ ibidem · maledictũs qui habet in grege ſuo maſcu
lum · ⁊ votum faciens immolat debile dommo qui rex ma-
gnus eſt · dicit dñs exercituũ · ꝑcipue placet deo ſeruiciũ
iuuenum. Unde dñs math · xix · Sinite puulos venire ad
me · ⁊ nolite ꝓhibere eos · ⁊ xxij · non quã legiſtis · quia ex
ore infantiũ ⁊ lactenciũ ꝑfeciſti laudem · Sextum bonũ
eſt ꝙ homo moritur cercius certitudine ſpei ꝺ ſalute ſua ·
econ̄trio incertus moritᷣ qui in fine penitet · Unde augꝰ ·
ſi quis poſitus in vltima neceſſitate voluerit accipere pe-
nitentiã · ⁊ accipit ⁊ hinc vadit · fateor vobis · non ei ne-
gamꝰ ꝙ petit ſ; non ꝑ̄ſumimꝰ · penitentiã dare poſſumus
ſecuritatẽ vero non · Non dico damnabitᷣ ſ; nec dico libera
bitur · Vis ergo a dubio liberari · age penitentiã dum ſa-
nus es · ſi ſic agis · ego dico tibi ꝙ es ſecurus · quia peni-
tentiã egiſti eo tempꝛe quo peccare potuiſti · Si vis age-
re penitentiã quando peccare non potes · peccata te dimiſe
rũt non tu illa · Itẽ Augꝰ · Due res ſunt · aut ignoſcitur
aut non ignoſcitᷣ · quid hoꝝ futuꝝ ſit tibi neſcio · tene cer
tum ⁊ dimitte incertũ · Septimũ bonũ eſt · ꝙ ignis pur
gatorij euitatᷣ · licet ille qui tarde conuertitᷣ ſaluetur · ſic
tamen ſaluꝰ erit q̄ſi ꝑ ignẽ · j · ad coꝝ · iij · Octauũ bonũ
ꝙ maiꝰ ꝑ̄miũ recipit · hʒ enĩ deꝰ vñ meliꝰ remuneret eos
qui ſibi diuciꝰ fuierũt · ⁊ licet ſaluetᷣ qui tarde ꝯuertitur
ſi vere tñ ſicut ille q̄ cito ꝯuertitᷣ · cũ in domo pr̄is celeſtis
manſiones multe ſunt · ¶ De mala ꝯſuetudine

Tercio deberet hoĩes mouere ad acceleratõẽ ꝯuer
ſionis magnũ ꝑiculũ male ꝯſuetudis · ꝙ ꝑiculũ
maīfeſtari põt ex diuerſis teſtimonijs ſcripturaꝝ
q̄ ſubiũgentᷣ · Legitᷣ iob · xx · oſſa eiꝰ implebuntᷣ vicijs ado
leſcẽtie eiꝰ · ⁊ cum eo in puluere dormiẽt · Vicia adoleſcen
tie ſi homo in his ꝑſeueret · ſũt ſilia gutte q̄ oſſa ſubintrat
que vix curatur · vnde talia vicia non relinquũt hominem
dum viuit · Unde ꝓuerbioꝝ · xxij · prouerbium eſt · Ado
leſcẽs iuxta viã ſuã · etiã cũ ſenuerit non recedet ab ea ·

Vnde narrat hyſtoria grecoꝝ· ꝙ alexander magnꝰ cauere
non potuit moribus ⁊ in ceſſu leonidis pedagogi ſui· ⁊ vi
cijs quibus paruꝰ fuerat infectꝰ· Et in jeremia· xiij· Si
mutare poteſt ethiops pellem ſuam· aut pardus varieta=
tes ſuas· ⁊ vos poteritis benefacere cum didiceritis ma=
lum· a medicis etiaꝫ dicit̃· ꝙ conſuetudo ſit altera natu=
ra· De natura autem dictum eſt· naturam expelles furca
tamen vſqꝫ recurret· Et ſecunduꝫ augꝰ· dum conſuetudi
ni non reſiſtitur fit neceſſitas· Quantū ſit periculum male
conſuetudinis oſtendit nobis gloſa ſuper math· xxvj· vbi
petrus in prima negatōne dicit· Neſcio quid dicis· in ſe=
cunda cum iuramento negat· in tercia deteſtat̃ et iurat·
ꝙ non nouerit hominem· Perſeuerare in pctō vt dicit ibi
glo· dat incrementuꝫ ſceleꝝ· et qui minima ſpernit cadit
in maiora· ¶ Ad oſtendenduꝫ etiaꝫ picula male conſuetu
dinis valere poſſunt que d̃ lazaro legunt̃ johis· xj· Lazarꝰ
enim figuraꝫ tenet coꝝ· qui ſunt in peccato male conſue=
tudinis· de quo dicit martha· domine iam fetet· lapis eti=
am ei erat ſuperpoſitus· Ligatus etiam erat manus et pe=
des inſtitis· ⁊ facies eius erat velata ſudario· Et iſta q̃tu
or ſpiritualiter reperiuntur in homine qui eſt in pctō ma
le conſuetudinis· Natura eniꝫ ipſius quaſi corrupta eſt a
deo vt ei ſapiant que debuerunt ei deſipere· ⁊ ea deſipiant
que debuerūt ei ſapere· Vnde fetidi ſunt coram deo et an=
gelis eius· ſicut corpora corrupta hominibus fetent· Vn
de in pſalmo· Corrupti ſunt ⁊ abhominabiles facti ſunt in
iniquitatibus ſuis. nimis tarde adhibetur ſal· vel mirra pe
nitentie hominibus qui ſunt in peccatis conſueti· ſicut car
nes tarde ſale conduntur que iam ſcaturiunt vermibꝰ· Ho
mo etiam qui eſt in peccato ꝯſuetudinis. habet velut ma=
gnum lapidem ſupra ſeipſum poſitum· ſcilicet ipſam ma=
lam conſuetudinem· Vnde ſup Jo· xj· dicit gloſa· ꝙ dñs
fremuit lacrimatꝰ eſt· ⁊ clamauit· qꝛ difficile ſurgit queꝫ
moles male conſuetudinis premit· Homo qui in peccato

male ꝯſuetudinis eſt· ſimilis eſt illi qui in puteuꝫ cecidit·
ſuper cuiꝰ os magnꝰ lapis eſt poſitus· Unde in pſ̄· Non
me demergat tēp· a· neqꝫ abſor· me ꝓfun· neqꝫ vr· ſup me
pu· os ſ· Tempeſtas aque hominem demergit· in conſenſu
peccati mortali· ꝓfundum abſorbet· cuꝫ pcc̄m peccato ad
ditur· puteus vrget os ſuuꝫ· quando homo in ſeruitutem
male conſuetudinis redigit᷑· manꝰ vero ⁊ pedes habet ta
lis ligatos inſtitis· ꝓpter magnaꝫ difficultateꝫ ad bene ope
randuꝫ que in eo eſt· Unde augꝰ· Ligatus eram non fer=
ro alieno· ſed mea ferrea voluntate· Facieꝫ etiam habet ve
latam ſudario· quia ex hoc q᷒ diu in tenebris pcc̄oꝝ fuit·
ſpiritualeꝫ viſuꝫ amiſit· Homo peccatis aſſuetus eſt velut
equus effrenis qui eſt in curſu· nec defacili poteſt retineri
Unde ie̋· viij· Nullus eſt qui penitentiaꝫ agat ſuper pcc̄o
ſuo· dicens· q̄d feci· ſed om̄es ꝯuerſi ſunt ad curſum ſuum
quaſi equꝰ impetu vadens ad p̄liuꝫ· In q̄nto piculo ſit ta
lis homo oſtendit pſ̄· ibi· Vie illoꝝ tenebre ⁊ lubricum·
⁊ angelus domini perſequens eos· miꝝ eſt ſi non cadat· q̄
per viaꝫ tenebroſaꝫ ⁊ p̄cipiteꝫ ⁊ lubricaꝫ vadit· ⁊ inceſſan
ter impellit᷑ a forti temptatore· cuꝫ ipſe ſit debilis· Vere
poteſt dicere illud· Domine vim patior· ⁊ trahi videt᷑ ab
ipſa ꝯſuetudine ad interituꝫ· Unde ꝓu· xxix· ⁊ qui trahū
tur ad interituꝫ liberare ne ceſſes· Peccatuꝫ ante ꝯſuetu
dineꝫ eſt vt funiculus· ymo vt filuꝫ ſtupeuꝫ reſpectu ſta=
tus in quo eſt poſt ꝯſuetudineꝫ· Unde yſa· v· Ve qui tra
hitis iniquitatem in funiculis vanitatis· ⁊ quaſi vinculuꝫ
plauſtri peccatuꝫ· Peccatuꝫ conſuetudinis eſt velut vin
culum plauſtri· q᷒· x· boues ideſt· x· p̄dicatores vix rumpe
re poſſent· Un̄ dicit glo· ſup illū locū· merito iniquitas
in funiculis vanitatis trahitur· quia peccata peccatis con
nectunt᷑ ⁊ inania ſunt vt fila aranearꝫ· Sꝫ ſi exire volumus
tanq̄ vinculis ſolidiſſimis tenemur· Pcc̄m etiaꝫ ꝯſuetudi
nis eſt velut languor inueteratus· qui difficile curatur·
Unde eccleſiaſtici· x· Languor ꝓlixior grauat medicum·

ſed breuē languorē precidit medic⁹. Item in eccleſiaſti-
co. xviij. an̄ languorē adhibe medicinā. Et ſeñ. min⁹ ne
gocij haberet medic⁹. ſi ad recens vulnus medelam adhi
beret. Nemo difficulter ad naturā reducit᷑. niſi qui ab il-
la defecerit. et math. ix legit᷑. ꝙ diſcipuli non potuerunt
expellere malignū ſpm̄ a quodā. in quo fuerat ab infan-
tia. Et baſilius magn⁹ dicit. ꝙ ſicꝫ non pōt aliquis dedi-
ſcere mr̄nam linguā. ſic vix longam peccati ↄſuetudinem.
tanta eſt vis conſuetudinis. vt ꝙ homo ↄſueuit facere
vigilans. qn̄ꝙ facit dormiens. et ꝙ ↄſueuit viuens. inter
dū faciat moriens. Vnde refert᷑ de quodam medico cui
debebant᷑. xiij. libre ad tres annos ſoluende. ꝙ cū labora
ret in extremis. ⁊ amoneret᷑ vt ↄfiteret᷑ ⁊ eukariſtiā ſu-
meret. nichil aliud ab eo potāt extrahere niſi. xiij. libras
ad tres annos ſoluendas. ⁊ ſic loquens expirauit.

Quod ↄuerſio dilata ſit difficilior accelerata facilior.

Quarto deberet mouere homīes ad acceleratōnem
ↄuerſionis. hoc ꝙ ↄuerſio dilata difficilior eſt ac
celerata vero facilior. Vnde beda ſup luc̄. Dyabo-
lus q̄nto diuci⁹ poſſidet tāto difficili⁹ dimittit. ⁊ iterū. q̄n
to cici⁹ tanto facili⁹ dyaboli dominiū euitat᷑. ſicut opti-
m⁹ mod⁹ occidendi ſerpentē materialē eſt ꝑ ↄtritōem ca
pitis. ſic optim⁹ modus vincendi ſerpentē infernalem eſt
ꝑ ↄtritōem capitis ipſi⁹. tunc caput eius ↄterit᷑. cum in
pn̄cipio ↄflict⁹ ip̄e deuincit᷑. Vn̄ dominus dic̄ ad ſerpen
tē de muliere. Ipſa ↄteret caput tuū. Et Jeronimus.
Lubricus eſt antiqu⁹ ſerpens. ⁊ niſi capite teneat᷑. ſtatim
illabit᷑. Et eccl̄i. xxv. Non eſt caput nequius ſuper caput
colubri. et can̄. ij. iubet dn̄s capi vulpeculas. Et. j. reḡ.
xvij. Legit᷑ dauid ꝑcuſſiſſē goliā in fronte. ⁊ ſic eū inter
feciſſe. In fronte dyabolū ꝑcutit. q̄ in pn̄cipio vite ſue eū
deuincit. ſꝫ velud in calcaneo vult eū ꝑcutere. q̄ in fine vi
te ſue querit eum vincere. Pharao autem populum iudeo
rū in morte primogenitorum dimiſit. vt legitur exo. xij.

per alias plagas non dimiſit eūz · nec dyabolus populum
criſtianuz ꝑfecte dimittet · donec eccleſia ſtudeat correcti
oni paruulorꝝ · et laboret ad interficienduz peccata duz re
centia ſunt · Duodecim vero ſunt · que faciūt ad hoc ꝙ con
uerſio dilata ſit difficilior · Primuz eſt induratio · puerilis
eniz etas tenera eſt ⁊ ſuſceptibilis impꝛeſſionis · ſenilis vero
dura eſt · Vnde eccī · xxx · curua ceruicem filij tui in iuuen
tute · ⁊ tunde latera eius dum infans eſt · ne forte induret
⁊ ne credat tibi · virgula duz tenera eſt poteſt ad rectitu
dinez adduci ſi curua eſt · trabem vero poſtq̄ꝫ deſiccata eſt ·
ſi curua ſit impoſſibile eſt ad rectitudinez reduci · ſic par
uuli corrigi poſſent · ſi diligentia debita adhiberetur · De
ſenib9 vero in malicia ſua induratis · non multū ſperanduz
eſt · oīs mal9 anim9 ꝓuſq̄ꝫ indureſcat malicia eius · molli
ri poteſt · ſed poſtq̄m indurauerit deſperanduz eſt ideſt non
multum ſperandum · Secunduz faciens ad difficultatez
conuerſionis · eſt hoc ꝙ contrarium gracie dei iam occupa
uit hominez · ideo dei gracia difficilius in eo recipit̄ · ſic
materia que habet aquam difficilius accipit ignem · q² ig-
nis inuenit ibi ꝙ ſibi repugnet · ſicut eſt manifeſtū in can
dela madefacta · Defacili capit̄ caſtrꝝ in quo nullus repu
gnat · ⁊ defacili veſtis rectam formaz ſuſcipit · que nōdum
prauaz ſuſcepit · in paruulis vicia nondum ſunt · vel ſi ſunt
parua ſunt · ideo defacili poſſunt extirpari · Ideo dicit̄ in
pō̄ · Beatus qui tenebit ⁊ allidet puulos ſuos ad petraz ·
Tercio facit ad hanc difficultatē · hoc ꝙ ille qui diu diſtu
lit conuerti · diſſipauit in ſe bona nature · virtutes enim na
turales quas habebat in puericia amiſit · ſcilicet virginita
tem · innocentiam · humilitatem · ꝓpter quas virtutes dicit
dn̄s math · ix · Sinite puulos venire ad me et nolite ꝓhibe
re · taliū eniz eſt regnuz celorꝝ · ſcz illorꝝ q̂ hn̄t p grāz · ea q̄
hn̄t puuli p naturā · facili9 eſt aliquē ditari q̄ntū ad diuiti
as hui9 ſeculi · q̂ hz multa bona ſibi dimiſſa a pentib9 · q̄m
illum qui bona paterna iam ɔſumpſit · Sic paruulus qui

bona nature hȝ. Facilius ditari potest diuitijs spiritualibus quaȝ ille qui peccando bona nature ꝯsumpsit. Quarto facit ad difficultateȝ hanc. hoc ꝙ ille qui differt ꝯuerti habet vas minus ydoneuȝ. cui dominus libenter infundat balsamuȝ gracie sue. Verisimile eniȝ est ꝙ vas cordis ꝙ diucius immūdiciaȝ peccati ꝯtinuit. ad grām suscipiendaȝ minus sit ydoneuȝ. nullus libenter infundit balsamuȝ vasi qd diu ꝯtinuit lutū. Quinto facit ad difficultatem istaȝ. hoc qd q̄nto aliquis diucius in peccato manet. tanto amplius onera tur peccatis. qꝛ pctm̄ quod per pñiam non diluitur. suo pondere ad aliud trahit. Vñ onus ⁊ pene ⁊ culpe crescit in pctōꝛe. ⁊ ideo minus semp pōt surgere a pctō. precipue cuȝ ipe semp debilioꝛ fiat. ⁊ hoc est vnuȝ vnde multuȝ appa ret. q̄m stulti sint illi qui differunt ꝯuerti. ille eniȝ q̄ non pōt leuare onus pctōꝝ qñ minus est. quomodo leuabit illd qñ maius erit. Vnde legitur in vitis patꝝ ꝙ beatus arseni us qui habitauit in heremo sicie. taleȝ vidit visioneȝ. Venit ad eum vox dicens. egredere et oñdam tibi opa hoim. ⁊ egressus vidit ethiopeȝ nigꝝ cuȝ securi cedenteȝ ligna ⁊ facienteȝ grandem sarcinaȝ. ⁊ temptabat leuare eaȝ. et pre magnitudine non poterat. ⁊ iteruȝ cedebat alia ligna. ⁊ addebat sarcine. exposuit ergo ei hanc visionē dicens. q̄ cedebat ligna. ⁊ adhuc sup sarcinaȝ addebat homo est. qui est oneratus multis pctīs. ⁊ semp addit alia pctā. cū oporteret ea deponere et demere. Tali fatuitati laboꝛat q̄ differt agere pñiam vsq3 ad senectuteȝ. quali laboꝛaret ille q̄ hrēt q̄tuoꝛ iumenta ⁊ onera eis insufficientia. ⁊ imponeret onera q̄tuoꝛ iumentoꝝ debilioꝛi ex illis. Sic homines senio ꝙ est debilissima pars vite homīs. totuȝ onus vite volunt imponere. Sexto facit ad difficultateȝ ꝯuersionis. hoc ꝙ q̄nto aliquis in pctō diucius moratur. tanto amplius a deo elongatur. non est verisile ꝙ ille q̄ non cessat se elongare a deo. ꝙ p. xl. annos posset de facili in. viij. vel in xv. diebus in quibus durat infirmitas. ad deum redire.

297

ſicet hoc poſſit accidere quando ventus ſpiritus ſancti placuerit afflare alicui · ſꝫ raro accidit · ideo ſcriptum eſt · qui elongant ſe a te peribunt · ⁊ in yſa · Jnuocate eum duz ꝓpe eſt · ſed ſolet dici qđ tantum eſt a ſancto dyoniſio vſqꝫ ad vrbem pariſienſez · q̄ntuz ab vrbe pariſienſi vſqꝫ ad ſanctū dyoniſiū · Sic qui longo tempe ſe adeo elongauit · non niſi longo tempore ad deuz rediit · niſi deꝰ valde magnaz graciaz ei facere voluerit · Septimo facit ad difficultatē conuerſionis · hoc ꝙ homo circa mortez multa habꝫ impedimēta ſcꝫ infirmitatez ⁊ ſollicitudinez đ diſpoſitōne domꝰ ſue que non ꝑmittunt hominem cogitare de anima ſua · Vnde Jeroꝰ · Duz infirmitate opprimeris nichil aliud potes cogitare q̄ꝫ ſentis · Et augꝰ · mors vrget · peccata terrent · vxor ⁊ filij quos amauit ad ſe vocant · Octauo difficile conuertit̄ talis quia iuſtū eſt vt a deo ꝯtemnat̄ moriens · ille qui eum ꝯtempſit viuens · Vnde yſa · xxxiij · Ve qui ſꝑernis · nonne et ipſe ſperneris · ⁊ Jo · criſoꝰ · hac animaduerſione ꝑcutit̄ impius · vt moriens obliuiſcat̄ ſui · qui dum viueret oblitus eſt dei · Nono difficile cōuertit̄ homo · qui differt ꝯuerti vſqꝫ ad mortez · quia tunc magis dyabolus impugnat hominem · ſciens quia ſi tunc hominez amiſerit de cetero euz non recupabit · Vnde geñ · iij · dicitur ſerpenti · Tu inſidiaberis calcaneo eius · Jn calcaneo qui eſt extrema pars hominis · intelligit̄ finis vite · cui dyabolus maxime inſidiat̄ · tunc enim ſūmuz ſtudiū ⁊ laborem imponit vt hominem deuincat · Jnterdum · xx · annis ꝓuidet dyabolus ante mortē · vnde hominem in morte detineat · Facit eniz hominez aliquid iniuſte acquirere · ꝙ in morte non vult reſtituere · Vnde magna eſt fatuitas eoꝝ ꝙ ita preſumunt ꝙ in morte ꝯuertant̄ · ⁊ ꝙ tunc dyaboluz deuincant · quando ipſe melius ꝓ̄paratus eſt ad prelium · Similes vident̄ eſſē illi qui ludens ad ſcachos ⁊ paꝝ de ludo ſciens cogitaret apud ſe · ego ꝑmittaz michi familiaz auferri · deinde in fine mactabo illuz · cum quo ludo in angulo · cum tamen

ſciret illuz cum quo ludit periciſſimuz eſſe luſorem· Velut impius luſor eſt peccator· qui ſemper in temptatōnibꝫ ſuc cumbit· qui familiaz virtutū amiſit· Velut periciſſimꝰ lu ſor eſt dyabolus· qui ab inicio mundi exercitatus eſt in lu do temptatōnuz· qua p̄ſumptōne ergo confidit peccator q̄ in angulo debeat cuz mactare ideſt in fine vite ſue vincere p̄cipue cuz ſine deo nichil poſſit facere· et dei auxilio adeo indignuz ſe fecerit· vt non ſoluz non ſit dignus adeo adiu uari ſed irrideri· Vnde ꝓu· j· Vocaui ⁊ renuiſtis· ⁊ ſub= iungitur· Ego quoqꝫ in interitu veſtro ridebo· Decimuz fa ciens ad hoc· q̄ ille cuz difficultate ꝯuertatur qui cōſue= uit peccare· eſt amaritudo quaz inuenit cuz attemptat bō nuz operari· Ex diuturna eniz infirmitate in qua fuit ama ritudinez inuenit· vbi debuit inuenire dulcedinez· Vnde augꝰ· palato egro pena eſt panis· qui ſano eſt ſuauis· et oculis egris odioſa eſt lux· que ſanis eſt amabilis· Inuen ta autez amaritudine in bono opere q̄ attemptat ſtatim di mittit illud peccator· ad moduz ſymie· que guſtata exte= riori amaritudine nucis· tam cito eaz proicit· ⁊ ideo ad dul cedinez nuclei non peruenit· Sic peccator ad dulcedinem premij· vel ſpiritualiū ꝯſolatōnuz non ꝑuenit· quia dimit tit bene operari· quando inuenit aliquam difficultatez in bo no opere· Amaritudo iſta ſignificata eſt per amaritudinez illarum aquarum· quas inuenerunt filij iſrahel de egipto reuertentes· vt legitur in exo· xv· que dulcorate fuerunt cum lignū miſiſſent in eas· in quo ligno ſignificata eſt me moria dominice crucis que valet ad dulcorandu penitenti bus amaritudinez quaz ſuſtinent· iuxta illud· gg· Si paſ ſio domini ad memoriaz reuocet̄· nichil adeo duz qđ non equo animo tolleret̄· ꝓpter difficultatez q̄m habet aliquis in bono opere poſt peccatuz· dictuz eſt eue poſtq̄m pecca= uerat· geñ· iij· In dolore paries· Vndecimuz facit ad diffi cultatez ꝯuerſionis triſticia· q̄m inuenit peccator· quando cogitat ſe ſeperari a vita in qua diu fuit· et hoc eſt cauſa

quare ipſa memoria mortis amara eſt diuitibus· quia non poſſunt ſuſtinere etiaꝫ ꝙ cogitēt ſe ſepari a diuitijs quas amauerūt. Vnde eccī· xlj· O mors ꝙ̄ amara memoria homini iniuſto· ꝛ pacē habenti in ſubſtancijs ſuis· Duodecimū facit ad difficultatem ↄuerſionis eſt quidaꝫ magnꝰ timor qui eſt in peccatore de inexpiencia bone vite qꝛ omīs peccator admodum caym habet caput tremulum trepidans vbi timendum non eſſet· credit enim ꝙ mori debeat ſi deo ſeruiat· iuxta illud ꝓū· xxij· dicit piger· Leo eſt foris· in medio plateaꝝ occidendus ſum·

Differens conuerti iniquus eſt in deum· angelum· ſeipm̄ proximum· et in creaturas inferiores·

Quinto debet mouere hominem ad acceleratōēꝫ cōuerſionis· hoc ꝙ ille qui differt ↄuerti· iniquꝰ eſt in deum· in angeluꝫ· in ſeipm̄· in ꝓximum· ꝛ etiaꝫ in inferiores creaturas· In deum quinqꝫ modis iniq̄ agit· Primo quia quaſi apponit fel in eſcaꝫ eiꝰ· iuxta illud pſ̄· Dederunt in eſcam meaꝫ fel· velut eſca domini eſt bonum opus· quia in eo dominꝰ delectatꝰ· iuxta illud can̄· ij· Qui paſcitur inter lilia ideſt inter munda opera· Eſce ergo domini apponit fel· qui bonis operibus que agit· amaritudinem peccati admiſcet· Valde puerſus eſſet cocus alicuiꝰ ꝑ̄cipis· ſi in eſca domini ſui abſinthiū poneret· Secundo inique agit in deum· quia illud defert ante oculos eius· ꝙ maxime deo diſplicet ſcꝫ peccatuꝫ· qd̕ peccatuꝫ maxime diſpliceat deo· oſtenſum eſt in ꝑ̄cipio tractatus· Tercio inique agit in deuꝫ· quia ↄtemnit euꝫ ſe miſericorditer vocantem· ꝛ eterno regno volentem pacem eius emere· cuꝫ ipſe meruerit mortem eternam· Vnde yſa· xxxj· Audient aures tue verbum poſt tergum mouentis ſcilicet domini· Et ad ro· ij· An diuitias bonitatis dei· ꝛ pacientie· ꝛ longanimitatis ↄtemnis· ḡḡꝰ· Debemus dei miſericordiam ſaltēꝫ erubeſcere· ſi nolumus eius iuſticiam formidare· qui tanto ampliori improbitate ↄtemnitꝰ· q̄nto ↄtemtus vocare

non dedignatur· Quarto inique agit in deũm. quia deum
qui euꝫ expectat vt pius pater· q̃ntuꝫ in ſe eſt affligit car
ditate ſua· Ad qđ poſſum⁹ referre illud thobie·ix· Scis
qm̃ dies ↄputat pater meus· etſi tardauero vna die pl⁹,
ↄtriſtabit᷑ anima eius· Verba ſunt minoris thobie ad an
gelum· Quinto inique agit in deuꝫ· quia d teriorẽꝫ partẽꝫ
vite ſue deo reſeruat· meliorem partẽꝫ dyabolo immolans·
Sexto inique agit in deum· quia ex miſericordia dei iram
ſibi ꝓuocat. ⁊ ex hoc vnde debuit ſumere occaſionẽꝫ domi
no ſeruiẽdi· ſumit occaſionem domini impugnandi· Ex eo
enim ꝙ ſperat ꝙ deus cum miſericorditer debeat expecta-
re· ꝓponit diucius eum offendere· Vnde apoſtol⁹ ad ro·
ij· Ignoras qm̃ bonitas dei ad penitentiaꝫ te ad duxit· ſe-
cundum autẽꝫ duriciam tuaꝫ ⁊ cor impenitens theſaurizas
tibi iraꝫ in die ire ⁊ reuelatõnis iuſti iudicij dei· talis de bõ
nitate domini maliciaꝫ colligit· ¶ In angelo etiam pec-
cat tripliciter· Primo quia q̃ntuꝫ in ſe eſt eum affligit· in
expectatõne gaudij de conuerſione ipſius vt dicit᷑ in ꝓũ·
xiij· ſpes enĩꝫ que differtur affligit animaꝫ· De gaudio ve
ro legitur luc̃· xv· Gaudiuꝫ eſt angelis dei ſup vno pctõre
pe· tẽ· Secũdo quia fruſtrat᷑ angelus fructu laboris ſui·
cum peccator cui deputatus eſt ad cuſtodiam· ad eius am
monitõeꝫ ſe non corrigit· Tercio vero quia angelo ſibi de-
putato· reuerentiaꝫ debitaꝫ non exhibet· duꝫ ante euꝫ ab-
hominatões ſuas cõmittere non veretur· vel in ipſis iam
cõmiſſis manere· contra qđ dicit bñ· Quouis angulo· quo
uis diuerſorio· reuerentiaꝫ habe angelo tuo· nec audeas il
lo preſente facere ꝙ me vidente non auderes· ¶ Inique
etiam agit in ſeipm̃· dum ſe pocius vult habere maluꝫ q̃ bo
num· infirmum q̃ ſanum· mortuuꝫ q̃ viuũ· ſeruuꝫ peſſimũ
q̃ liberꝫ· in ſtatu latronis q̃ in ſtatu regis. nichil habentẽꝫ
q̃ omniũ bonoꝝ eccleſie participem· inutilem q̃ multũ va
lentem· ꝙ ille qui differt ↄuerti pocius amet ſe malum q̃
bonum· manifeſtum eſt ex hoc ꝙ nullis ammonicionibus

maliciaꝫ vult relinquere · ⁊ bonitatem recipere · in quo ſeip
ſum viliorē habet omibus rebus ſuis · Omnes eniꝫ res ſuas
pocius vult habere bonas q̄ malas · Unde aug9 · dicit ei q̄
talis eſt · bona vis habere ⁊ mal9 vis eſſe · Nd talis poci9
amet ſe infirmuꝫ q̄ ſanum · patet ex hoc q̄ peccatum morta
le infirmitas eſt ad morteꝫ · Nd etiam pocius ſe amet mor
tuum q̄ viuum · patet ex hoc verbo auguſtini ꝑus poſito ·
Differebam inquit viuere in te · ⁊ non differebam in me=
metipſo mori · Quod etiam talis pocius ſe amet ſeruum q̄
liberꝝ · patet ex hoc q̄ peccatum eſt peſſima ſeruitus · Un=
de qui facit peccatuꝫ ſeruus eſt peccati · Bñ · an non ſeruus
cui dominat̄ iniquitas · ita et maxime vbi indignus forte
iudices homineꝫ tibi q̄ viciū dominari · In ſtatu etiam la=
tronis plus ſe amat q̄ in ſtatu regis · quia qui eſt in pecca
to mortali · ad modum latronis adiudicatus eſt patibu=
lo inferni · qui vero eſt in ſtatu gracie ad regnum eternum
inunct9 eſt. Item qui eſt in mortali nichil habet · ymo eti
am nichil eſt · iuxta illud · j · ad Cor̄ · xiij · Si habuero om=
nem fidem ita vt montes transferam · caritatem autem non
habeam nichil ſum · qui vero eſt in ſtatu gracie · particeps
eſt omnium bonoꝝ eccleſie · Unde dauid · Particeps ſum
ego omniū timenciū te · Itē qui in mortali eſt inutilis eſt
Unde in pſ̄ · Omnes declinauerūt ſimul inutiles facti ſūt
qui vero in ſtatu gracie eſt · multi valoris eſt · Unde eccī ·
xvj · Melior eſt vnus timens deum quam mille filij impij ·
¶ In ꝓximum etiam inique agit qui differt conuerti tri=
pliciter · Primo quia corrumpit eum ſuo malo exemplo ·
Unde math · xviij · Si peccauerit inte frater tu9 ⁊c̄ · Di=
citur aliquis peccare in eum · quo ſciente peccat · quia eum
ſuo malo exemplo corrumpit · Secūdo peccat talis in ꝓxi
mum · quia debito auxilio eum defraudat · cum deberet euꝫ
iuuare in pugna contra dyaboluꝫ ipſe pocius nocet ei · ma
gna iniquitas eſt ſociū ſuuꝫ in bello deſerere · et ad parteꝫ
inimicoꝝ ſe vertere · eccaſ · iiij · melius eſt duos eſſe ſimul

quaꝫ vnum · habent eniꝫ emolimentuꝫ ſocietatis ſue · ſi vnꝰ ceciderit ab altero fulcietᷣ · Tercio inique agit in ꝓximuꝫ quia pctō ipſius ſepe punitᷣ ꝓximus · Vnde legitur joſue vij · ꝙ ꝓpter peccatuꝫ achor · populꝰ iſrahel punitꝰ ſic · terga enim verterūt hoſtibus ſuis · ⁊ · xxxvj · ex eis corruerūt

¶ In creaturas inferiores peccat ille qui differt conuerti · quia ꝓpter pctm̄ homīs creature irratōnabiles quodā modo puniuntᷣ · Vnde poſſent conqueri de homīe in die iudicij · Sol poſſet dicere · ego ꝓpter homīs pctm̄ claritateꝫ meaꝫ amiſi · Irratōnabilia enim animalia poſſent dicere ſi facundiam haberent loquendi · nos ꝓpter ipm̄ in diluuio periuimus · Terra eciaꝫ poſſet dicere · ego ꝓpter ipſam maledicta fui · ⁊ ſpinas ⁊ tribulos germinaui ·

Sexto deberet mouere homines ad acceleratōnem conuerſionis · hoc ꝙ difficile eſt aliquem vere conuerti · Vnde gregorꝰ · Plures inueni innocentiaꝫ baptiſmalem ſeruaſſe · ꝙ̄ veraꝫ penitētiaꝫ egiſſe · Propter hanc difficultatem ſecuꝝ eſt vt homo cito conuertatᷣ · et frequenter doleat de pctīs ſuis · ⁊ frequenter ꝯfiteatᷣ illa ſi forte vna inter multas ꝯfeſſiones inueniatᷣ placens deo Non enim prima vice qua homo citharizat vel viellat · bene ſcit citharizare vel viellare · vt ydoneus ſit coraꝫ rege opꝰ illud exercere · ita nec p̄ma vice qua aliquis ꝯfitetᷣ · interdum bene confitetᷣ · ymmo pauci ſunt qui non faciunt ſibi perizomata vt leguntᷣ feciſſe parentes noſtri · geñ · iij · excuſant eniꝫ homines peccata ſua · Ideo dicitur ad animam peccatricem yſa · xxiij · Sume citharaꝫ · circui ciuitateꝫ meretrix obliuioni tradita · bene cane · frequenta canticum · vt memoria tui ſit · Cithara iſta confeſſio eſt · qua ſumpta circueūda eſt ciuitas aīe · vt hō omīa pctā ſua ꝯfiteatᷣ · et oportet bñ cantare · qꝛ ꝯfitendo corā celeſti cantatᷣ · ⁊ cantus ille ſi homo bene cantet celeſti regno remuneratᷣ ·

Septimo deberet mouere hominem ad acceleratōēꝫ ꝯuerſiōis · hoc ꝙ ſtatꝰ pctōris eſt valde piclōſus

Vnde gen̄·iij·legitur queſiuiſſe dominꝰ ab adam cū ꝑec
caſſet·vbi eſſet ad ſignificandū ꝙ ↄſiderato ꝑiculoſi ſta=
tus in quo eſt pctōr·poſſit et debeat mouere eum ad deſe
rendum pctm̄·In q̄nto autē ꝑiculo ſit pctōr oſtendi po
teſt multipliciter·Primo ex hoc ꝙ iuſticia dei tenet gladi
um euaginatum ſuper caput eius qui ſecet eum medium·
animam a corpore ſepando·ꝛ meliorē ptē ſcilicet animam
in igne inferni ponat·ſed miſericordia dei gladiū illū ali
quantulū detinet·ſi forte penitentiam agere velit·Ad gla
diū iſtum poſſumus referre ꝙ legit̄ Iob·xix·Fugite a fa
cie gladij quia vltor iniquitatū gladius·et ſcitote eſſe iu
diciū·Ad idem poteſt referri ꝙ legit̄ Io·iij·Qui incre
dulus eſt filio non videbit vitam·ſed ira dei manet ſup eū·
In ſtatu etiam ꝑiculoſo eſt peccator·quia eſt in terra ini=
micoꝝ ſuoꝝ·Vnde baruch·iij·Quid eſt iſrahel·ꝙ in ter
ra inimicoꝝ ſuoꝝ morari·ex quo ſciunt inimici eius eū ibi
eſſe·ꝛ ſunt forciores eo·Itē in ꝑiculo eſt peccator·quia
ex ſolo ꝑiete vitreo hoſtes eius ꝓhibent̄ ne habeant eum
in manu ſua·Paries iſte corpus eſt·poſt iſtum ꝑietē ſtat
dyabolus malis hominibus·ſicut deus in can̄·dicitur poſt
parietem iſtū ſtare quo ad bonos·Paries iſte defacili diſ
ſipatur·vnde non eſt neceſſe erigi magnas machinas·ad
eius deſtructōnem·Vnus enim paruꝰ lapis manualis ad
eum deſtruendū ſufficit·Vnde mirum eſt·quomodo pec=
cator ſecurꝰ eſt·qui capitales inimicos habet adeo poten
tes ſicut ſūt demones·ꝛ eſt in caſtro ita debili·Item in ma
gno ꝑiculo eſt peccator quia ad mortem vadit·Vnde eccl̄i
xxj·Via peccatoꝝ ↄplānata eſt lapidibus·et in fine eoꝝ
inferi ꝛ tenebre ꝛ pene·Debet ergo peccator cogitare vi
as ſuas quo tendant·ꝛ cōuertere pedes ſuos·iuxta illud
pſ̄·Cogitaui vias meas ꝛ conuerti pedes meos in teſti·t·
In magno etiam ꝑiculo eſt peccator·quia quodammō ad
portaſ inferni eſt iuxta illud·Appropinquauerūt vſq; ad
portas mortis·Porte mortis vel inferni ſūt pctā mortalia

Sic eniz vocantur · math · xvj · vbi dicitur · porte inferi non pualebunt aduerſus eam · Ad portam inferni dicitur eſſe qui in peccato eſt mortali · quia inter ipſuz et infernuz michil eſt medium niſi tranſitus corporis · Si enim anima a corpore ſeperatur · quaſi in puncto infernuz intrat · Unde iob · xx · Ducunt in bonis dies ſuos · et in puncto ad inferna deſcendunt ·

¶ Magna fatuitas eius qui differt conuerti

Octauo ꝛ vltimo deberet homines mouere ad acceleratōnem ꝯuerſionis · magna ſtulticia que oſtenditur eſſe in dilatōe ꝯuerſionis · Patet autez hec ſtulticia ſic · manifeſte fatuus eſſet · qui in vitulo caudam quereret equinaz · cuz talis cauda non ſit de vitulo · Simili fatuitate videt laborare · q̄ malaz vitaz vult ducere ꝛ bonam mortez habere · cauda enim iſta non eſt de hoc vitulo · talis erat balaan · qui dicebat nū · xxiij · moriatur anima mea morte iuſtoꝝ ꝛ fiant nouiſſima mea hoꝝ ſimilia · Ille qui vſqꝫ ad mortem differt conuerti · per totaz vitaz ſuam parat manſionem in inferno · cum tamen nullo modo ibi manere velit ſed in paradiſo · Item ſeminat maledictionem · et tamen vult metere eternam benedictōnem · non aduertens illud apoſtoli · que enim ſeminauerit homo hoc ꝛ metet · ꝛ illud ꝓū · xxv · ꝙ in iuuentute tua non congregaſti quomodo inuenies in ſenectute · Item talis vult colligere de ſpinis vuas · ꝛ de tribulis ficus · querit enim bonum finez in vita ſpinis peccatoꝝ plena ·

¶ In quibus fatua reputatur dilatio ·

Et notanduz eſt ꝙ octo caſus ſunt · in quibus fatua ſolet reputari dilatō · qui omnes ſatis ꝯcordant ꝓpoſito · Primus caſus eſt · quando aliquis aggreſſurꝰ eſt iter · Ibi eniz ſolet fatua eſſe dilatō · ſic cū ꝯuerſio quedam inchoatō ſit vie que ducit in celum fatuum eſt differre eaz · ꝛ hoc multis de cauſis · Primo qꝛ breue eſt tempus · iuxta illud Iob · xiij · Breues dies hominis

ſunt· Secundo quia longa eſt via· Vnde·iij·reg̃·xix·di=
ctum ꝯſt helye· ſurge comede· grandis enī tibi reſtat via
Tercio a magnis expectamur· curia enī celeſtis nos expe
ctat· Quarto quia ad magna expectamur ſcʒ ad regnum·
Vnde math·xxv· Venite benedicti p·m·ꝛc̃· Quinto ꝓpt̃
impedimenta que in via poſſunt accidere· poteſt enim loc9
penitencie auferri· dum homo nimis differt conuerti· Vn
de ad hebreos·xij· dicitur de eſau ꝙ non inuenit penitentie
locum quaquam cum lacrimis inquiſiſſet eum· Sexto ne
forte ianua clauſa inueniatur· ſecunduʒ ꝙ legit̃ de fatuis
virginib9· math·xxv· Septimo quia quando aliquis tar
de inchoat dietam ſuaʒ· oportet euʒ amplius laborare· ꝛ in
tempore minus ydoneo labori· Sic neceſſariū eſſʒ illis qui
vſqʒ ad ſenectutem differunt ꝯuerti· vt tunc amplius la
borarent· ꝛ illa etas min9 eſt ydonea labori penitētie· Se
neca· faciamus ꝙ in itinere fieri ſolet· qui tardius exierūt
velocitate moram compenſant· ꝛ vt vno verbo dicam om̄e
bonum illi deficit· qui de nocte ad hoſpiciū venit· ſatis ma
lum hoſpiciū habebit cui9 hoſpiciū infernus erit· In hoc
autem hoſpicio hoc ꝑcipue timenduʒ eſt· ꝙ de cetero mu=
tari non poterit· malum etiam hoſpiciuʒ habebit· qui in ig
ne purgatorij hoſpitabit̃· Secundo fatua eſt dilatō in re
rum repetitōne· ꝓpter ꝑiculuʒ ꝑſcriptōnis· quando enim
aliquis rem aliquaʒ diu poſſidet· ratōne diuturne poſſeſſi
onis vult poſtea detinere eam· Sic dyabolus q̃nto diuci9
hominem poſſidet· tanto difficilius dimittit· vt dicit beda
Terci9 caſus eſt· ſi quis in locum immunduʒ cecidit· fa=
tuus eſt ſi voluntarie inde differt exire· nulla enim immun
dicia eſt maior q̃ȝ immūdicia peccati· ꝙ patet ex hoc ꝙ luci
ferꝝ quo nulla creatura pulcrior erat vnica macula pecca=
ti adeo deturpauit· vt abſqʒ horrore ab homīe conſpici non
poſſit· quanta ergo fatuitas eſt· ꝙ homo de peccato diffe
rat exire· Mira inſania· ſi aſinus alicui9 in lutuʒ ceciderit
tam cito vult eum extrahere· ſi vero ipſe met in peccato

reciderit non curat exire inde. Vnde bn̄. cadit aſina. ⁊ eſt qui ſubleuet. perit anima. et non eſt qui recogitet. Et dominus lnc̄. ij. Cuius veſtrum aſinus aut bos in puteum cadit. ⁊ non continuo extrahit illum die ſabbati. Quartus caſus in quo fatua eſt dilatō. eſt quando aliquid magnū alicui offeretur. ⁊ ille differt recipere. cum ex dilatōe poſſit impedimentum interuenire Valde fatuus eſſet ille cui rex francie vellet ciuitatem pariſienſem dare ſi differret eam recipere. cito enim poſſet rex ꝯſiliū ſuum immutare. Sic valde fatuus eſt ille. quem deus vult inungere vnctione gracie ſue ad regnum celeſte. ſi ille differat vnctionē illam recipere. cum ipſe ſciat ꝙ dyabolus ꝓpoſſe ſuo conabitur impedire eam. Quinto fatua eſt dilatō in ꝑparatōe eorum que ſcit homo ſibi fore neceſſaria. ⁊ neſcit qua hora et precipue quando illa non poſſunt in breui preparari. Verbi gracia. Si quis tranſfretare debeat. ⁊ incert⁹ eſt qua hora nauis a litore debeat diſcedere. Fatuus eſt ſi ea q̄ ſibi neceſſaria ſunt differat preparare. Sic cum ſine caritate que veſtis eſt nupcialis. nemo poſſit in paradiſum intrare. et incertum ſit qua hora debeat homo de vita iſta diſcedere. Fatuus eſt qui differt eam ſibi preparare. ſi enim tunc quando mors vrget. primo querat lanam et linum ⁊ nere incipiat ⁊ ordiri ⁊ texere. Forſitan ad tempus ꝑparata non erit. Et frequenter euenit illd ꝙ ille qui creditur cum caritate diſcedere. diſcedit cū ſacco ſeruilis timoris. cum quo aulam celeſtis regis non poterit intrare. Sexto fatua eſt dilatō in rebus illis. quarum tempus et opportunitas tranſit. vt in tranſportatōne plantarum directione virgarum. edomatōne animaliū. inſtructōne puerorum. curatōne infirmitatum. reſiſtentia hoſtium. lociōne veſtium. ſallitōne carnium. Formatione veſtium. Fatuus eſſet qui tranſplantare vellet arbores iam inueteratas. vel dirigere trabes magnas iam deſiccatas. virge tenere tranſplantari ſolent ⁊ dirigi. Sic hoīes dū in tenera etate ſue

304.

tranſplantari poſſunt in ortuz eccleſie. ⁊ ad rectitudinem
vite reduci. In ſenectute vero valde difficile eſt. Unde ec-
cleſiaſtes. iij. eſt tempus plantandi. eſt tempus euellen-
di ꝙ plantatum eſt. Fatuus etiam eſſet qui diceret. no-
lo equuz meum aſſuefacere ambulatōni donec inſenuerit.
⁊ donec in foueam me p̄cipitauerit. et michi colluz frege-
rit. Sic fatuus eſt. qui corpus ſuuz non vult domare per
penitentiam. donec in foueam peccati ſpiritum precipita-
uerit. ⁊ quaſi fregerit ei colluz. dando eis occaſionem mor-
talis peccati. Equ⁹ inueteratus non aſſueſcit ambulatōni.
nec vetus canis vinculo. nec vetuſta pellis tenet ſuturam.
Tarde adhibetur medicina infirmitati. cum ex diuturnita-
te incurabilis facta fuerit. Tarde etiaz abluuntur veſtes
cum ex diuturnis ſordibus iam computruerunt. Fatuus
eſſet qui haberet vas aureum ⁊ balſamum ſibi oblatum in
eo ponere nollet. donec lutum multis annis in eo tenuiſ-
ſet. Sic fatuus eſt qui in ſe grām dei in puericia non vult
recipere. ſed vult vſqꝫ ad ſenectutez vas eſſe peccati ⁊ im-
mundicie. Tarde etiam reſiſtitur hoſtibus. quando iam to-
tum occupauerūt. Tarde ſal adhibet᷑ carnibꝰ. quando iaz
ſcaturiunt vermibus. Tarde etiaz informant᷑ veſtes. quan-
do prauam formam iam ſuſceperūt. In his ⁊ ſimilibꝰ no-
uerunt homines tempus oportunū eligere. de tempe vero
oportuno ſue correctioni non curant. nichil enim eſt eis.
ſeipſis vilius iuxta illud verbum ſenece. Sotulares ſuos
ſtudent homines in nouitate recte informare. de ſeipſis ve-
ro recte informandis in ſua nouitate non curant. cariores
habentes ſotulares ſuos ſeipſis. diligenter inſtruūt filios
ſuos de informatōne veſtium. de informatōne vero ipſoruz
filioꝝ non curant. Septimo fatua eſt dilatō quando ſubue-
niendum eſt alicui rei in qua aliquid continue deperit. vt
quando ſubueniendum eſt domui que ſuccenſa eſt igne.
ignis enim qui non eſt ocioſus inceſſanter aliquid de do-
mo deſtruit. ſic ignis pc̄ti bona naturalia conſumit. ⁊ ideo

fatuus eſt qui differt eum a ſe excutere. Unde bñ. Ab=
ſcondi ignem in ſinu meo. ⁊ exuſto iaꝫ latere. nudatis iaꝫ
viſceribus. iam ſanie defluente. adhuc ꝯſulenduꝫ eſt an ex
cuciam illuꝫ. Octaua fatua eſt dilacio. quando aliquis de
bet ſubuenire rei que in periculo eſt. vt ſi quis ceciderit in
aquaꝫ ꝓfundaꝫ ⁊ adhuc ſupenatat. ſed incertuꝫ ſit quan
do debeat deſcendere in ꝓfunduꝫ ſicut lapis. Fatuꝰ eſt qui
differt tali ſubuenire duꝫ poteſt. ⁊ ꝑ̄cipue ille fatuus eſt.
qui eſt in ꝑiculo ſi petat dilatõnem ſui ſuccurſus dicens.
nolo adhuc michi ſubueniri vſqꝫ ad annũ. Qui in peccato
mortali eſt cecidit quaſi in aquaꝫ ꝓfundaꝫ. incertus quan
do ad ꝓfunduꝫ inferni deſcendere debeat. ⁊ cuꝫ ad peniten
tiam monet᷑ quaſi quédaꝫ tabula ei porrigitur. in qua de
naufragio euadat. Penitẽtia eniꝫ eſt ſecunda tabula poſt
naufraguiꝫ. vt dicit Jeronimꝰ. Unde valde fatuꝰ eſt pec
cator. ſi differt tabulam iſtam recipere. vel ſi nimis paruã
eam querit que eum a naufragio liberare non poſſit. vel ſi
poſtquam ſuper eam aſcenderit illam dimittit. donec ad ſe=
curitateꝫ portus ꝑuenerit. mira inſania eſt quod homĩes
poſtquam tabulam aſcenderunt. iterum in mare volunta=
rie inſiliunt. De dilatõne ꝯfeſſionis.

Dicto de dilatõne conuerſionis. conſequenter dicẽ
mus aliqua ſpecialiter de dilatione confeſſionis.
Et primo oſtendemꝰ ꝯĩter de fatuitate eoꝝ qui
differũt ꝯfiteri. ſcđo tangemꝰ de his q̄ nolũt ꝯfiteri. do=
nec infirment᷑ ad mortẽ. Tercio tangemꝰ de fatuitate eo
rum q̄ ante paſca nolũt ꝯfiteri. donec tota q̄drageſima vel
maior ps t̃nſierit. Poteſt aũt fatuitas eoꝝ oñdi q̄ differũt
ꝯfiteri. Primo ꝑ h̃ q꞉ ipſi volũt ſe deo abſcõdere. ille eniꝫ q̄
pctm̃ ſuũ homĩ ꝯfitet᷑ illud deo ꝓ̄pe ꝯfitet᷑. ⁊ q̄ ei vult ab=
ſcõdere pctm̃ ſuũ. illđ vult abſcondere deo. ſicis ade q̄ dño
q̄renti vbi eſſꝫ ait vt legit᷑ geñ. iij. Vocẽ tuã dñe audiui
in paradiſo ⁊ timui eo q꞉ nudꝰ eſſẽ ⁊ abſcõdi me. q̄nta autẽ
iniq̄tas ſit abſcõſio huiõi oñdit᷑ Job. xxxj. vbi ſic legit᷑.

309

Humerus meus et iunctura ſua cadat· et brachium me-
um cuꝫ oſſibus ſuis conteratur· ſi abſcondi ſicut homo pec
catum· ⁊ celaui in ſinu meo iniquitatem meam· Mira fa-
tuitas eſt· quod homo velit deo abſcondere mala ſua· quo
vidente ea commiſit· Ad cumulum etiam fatuitatis fa-
cit hoc· q̄d ſi homo abſcondit mala ſua a deo detegnntur·
Si vero detexerit a deo abſcondentur· Vnde naum· iij· re-
uelabo pudenda tua in facie tua· Et ſuper illud pſalmus·
in iuſticias meas non abſcondi· dicit gloſa· cum homo de-
tegit· deus tegit· cum homo tegit· deus nudat· cum homo
agnoſcit· deus ignoſcit· Secuudo oſtenditur fatuitas ta
lium ex periculo obliuionis· homo enim qui differt confi-
teri· multa tradit obliuioni· Vnde Bernhardus· Com-
putatō dilata multa facit obliuiſci· ea que obliuiſcitur il-
le qui differt confiteri· non obliuiſcitur dyabolus· nec eti
am ipſe deus· Tercio oſtenditur fatuitas talium qui dif-
fert confiteri· per hoc quod minus amant ſcipſos ſotula-
ribus ſuis· Singulis enim diebus volunt ſotulares ſuos
tergere· ne ſi lutum in eis fuerit deſiccatum· poſtea defa-
cili illud remouere non ſordes viciorum per dimidium an
num vel amplius· Stabuluꝫ etiam ſuū vult purgare ho-
mo antequam lutum feneſtras occupauerit· ſcipſum ve-
ro non vult purgare per confeſſionem· licet videat ſe in-
quinatū p̄ pc̄tm̄ vſq̄ꝫ ad feneſtras oculoꝝ ⁊ auriū·

De bonis que ex confeſſione proueniūt·

Quarto poteſt oſtendi fatuitas taliū· per hoc q̄d
illa bona amittunt q̄ ꝓueniūt ex confeſſione· Pri
muꝫ bonū quod ex ꝯfeſſione ꝓuenit eſt· quod dy
abolus non ita libenter temptat eum· qui per confeſſio-
nem eius ſecreta reuelat· Vnde eccleſiaſtici· xxij· Qui de
nudat archana amici fidem perdit· Et Jeronimus· Po-
teſtas et virtꝰ traditoris adnichilaᷣ reuelata traditōne·

Latrones infernales ad modum aliorum latronum ſcien-
tes ſe deprehenſos fugiunt· Unde Job·xxxiiij· Si ſubi-
to aperuerit aurora arbitrantur vmbram mortis· Secun
dum bonum eſt· quod peccatum homini interdum reddi-
tur exoſum ex erubeſcentia quaz ſuſtinet confitendo illud·
peccata enim turpia ſunt· ⁊ nudata turpitudine eorum·
quaſi erubeſcerent de nudatōne ſue turpitudinis reno-
uare non audent· Tercium bonum eſt· conſilium ipſius ſa
cerdotis· Unde prouerbiorum·xxiiij· erit ſalus vbi multa
conſilia· Quartum bonum eſt· ſuffragium oratōnum ipſi-
us ſacerdotis· Debet enim ſacerdos orare pro eo qui ſibi
confitetur· Quintum bonum eſt· quod pars pene cuius
debitor eſt peccator ibi dimittitur· et ex vi clauium et ex
erubeſcentia que magna eſt pena· Sextum bonuz eſt quod
accedenti eo modo quo debet ad ſacramentum confeſſio-
nis· datur gracia ſi eam non habet· et augetur ſi habet·
Quinto poteſt fatuitas talis oſtendi per hoc· quod ille
qui differt deo confiteri· differt deo aperire· petit ſibi de-
us aperiri· dicens canticorum·v· Aperi michi ſoror mea·
Et tunc ei aperitur· cum aliquis peccata ſua humiliter con
fitetur· expulſis enim viciorum obſtaculis· deus cor homi
nis ingreditur· qui autem differt confiteri· differt ei ape-
rire· Si quis de ſubitis archiepiſcopi per horam differ-
ret aperire ei· ad hoſtium eius pulſanti· non parum offen
deret eum· quantum ergo poteſt deus offendi· quando ali
quis de ſubitis ſuis differet ei aperire per dimidium an-
num vel amplius· quod frequenter ei acciditur· Unde
Johānis primo· In propria venit· et ſui eū non recepe-
runt· Sexto poteſt oſtandi fatuitas eorum· per hoc qd
peſſimum hoſpitem cuius ſocietatem experti ſunt eſſe
valde noxiam· per dimidium annum vel amplius apud ſe
detinere volunt· Hoſpes iſte dyabolus eſt· qui hoſpici-
um ſuum omnibus bonis euacuat· Unde Joel· Quaſi or-
tus voluptatis coram eo· et poſt euz eſt ſolitudo deſerti·

antequam dyabolus veniat ad animam · ibi eſt habundan-
tia bonoꝝ · ⁊ poſt aduentum eius magna vacuitas · mira
fatuitas · Ubi criſtus in ſe vel in membris ſuis hoſpitatus
fuerit apud aliquem · vix ꝑmittit ibi eſſe per diem vnū ·
dyabolum vero ꝑmittunt ibi eſſe plus quam per annum ·
Unde hoſpes qui criſti nomine recipitur non ſolum fetet
hominibus cum eſt quadriduanus · ſʒ etiam cū eſt tridua
nus vel biduanus · Septimo poteſt oſtendi fatuitas ta-
lis · per hoc ꝙ cū ipſi ſint in ore dyaboli · Juxta illud job
xxxvj · ſaluabit te de ore anguſto latiſſime neſcit tamen cla
mare · ymmo nec ſubmiſſe peccatum ſuum dicere vt eua-
dat · Os dyaboli latiſſime recipit · anguſtum tamen eſt ei
qui vult inde exire · Inſipientiores videntur eſſe tales bru-
tis animalibus que clamant cū a forcioribus animalibus
rapiuntur · Octauo poteſt oſtendi fatuitas talium · ꝑ hoc
ꝙ ipſi neſciunt hoſtium aperire quod eſt ſine ſera · vt eua
dant de miſertimo carcere peccati · Hoſtiū ſine claue et ſi
ne ſera · eſt os ꝙ ipſi nolunt ad confeſſionem aperire ·

¶ De fatuitate eorum qui vſqʒ ad mortem confiteri dif ferunt ·

Specialiter poteſt oſtendi fatuitas eorum qui cō
fiteri nolunt · donec infirmentur ad mortem mul-
tis modis · Primo per hoc quod tales tunc primo
medico ſpirituali infirmitates anime ſue oſtendunt · cum
iam conſilium eius implere non poſſunt · Dum enim infir
mi ſunt · impotentes ſunt ad agendam penitentiam · Ideo
dicitur eccleſiaſtici · xvij · Viuus et ſanus confiteberis et
laudabis deum · ⁊ gloriaberis in miſeratōnibus eius · Se-
cundo poteſt oſtendi per hoc · quod confeſſio que fit mor-
te vrgente · non eſt precioſa deo · eſt enim velut confeſſio la
tronū · Latrones non ſolēt ꝯfiteri mala ſua · niſi prius torm
tis interrogati fuerit · ⁊ niſi mortē ſibi parat viderit · Ter
cio pōt oñdi fatuitas talis · ꝑ hoc qđ interdū hoīez pudet

ꝯfiteri in morte qñ ſenex eſt. peccata que fecit in infantia ſua. Quarto per hoc ꝙ interdũ tales loquelam amittũt. ⁊ qui noluerunt confiteri dũ potuerũt non pñt cũ volũt. Quinto per hoc ꝙ infirmitas ⁊ ſollicitudo q̃m habent de diſpoſitõe dom⁹ ſue non ꝑmittit eũ cogitare ꝺ pc̄tis ſuis. P. ſacerdos de ꝯſuetudine praua in locis multis accedit ad infirmum. ſimul ꝯfeſſionem ei⁹ auditurus. ⁊ viaticum datur⁹. ⁊ multi de ꝑplo comitant̄ eũ. coram quibꝫ infirmus pc̄tã ſua non vult ꝯfiteri. erubeſcit enim ꝙ illi a domo exeant ne credatur enormia ꝯmiſiſſe. etſi forte illi exierint erubeſcit infirm⁹ ꝙ nimium faciat eos expectare.

Fatuitas nimis tarde in quadrageſima confitentium.

Sequitur de fatuitate eorum qui in q̃drageſima nolunt ꝯfiteri. donec ẽnſierit fere tota q̃drageſima. Poteſt autem oñdi talium fatuitas multipl'r. Primo ex hoc ꝙ ipſi ſũt ꝑpoſteri. volũt enim vltimo facere qð dñs vult ꝑmo fieri. Vult enim dñs ꝙ illi q̃ ei ſeruiũt incipiãt a ꝯfeſſione. Vñ in pš. Precinite dño in ꝯfeſ. ⁊ item Preoccupate faciem ei⁹ in ꝯfeſſione. ⁊ pu̾. xviij. Iuſtus in pñcipio accuſator eſt ſui. Sc̄do põt oñdi fatuitas talium ꝑ hoc qð tales labores ſeptẽ ſeptimanarum amittunt in magna parte pro labore vnius hore. eo ſcilicet quod nolunt in principio quadrageſime confeſſionem peccatorum ſuorum facere. que in vna hora fieret. Plus enim valeret ieiunium vnius diei poſt veram penitentiam. quam valeat ieiunium tocius quadrageſime ei qui remanet in peccatis ſuis. et licet peccata dimittantur ſola contritione cum propoſito ꝯfitendi tñ freqũter homĩes q̃ inſtructi non ſũt neſciũt peccato renũciare. donec in confeſſione inſtruuntur. Vnde frequent̄ non dimittunt̄ eis pc̄tã ante ꝯfeſſionem. Fatui etiam ſunt tales. qui tunc primo manus abluere volunt quando iam cibum ſumpſerunt. Cibus quo anima

reficitur ⁊ deus delectatur · bonū opꝰ eſt · Vn de Jo · iiij
Meus cibus eſt vt faciam voluntatē eius qui miſit me ·
poſt cibum ergo manus abluit · qui poſtq̄m in · xl · ſua bo-
na opera fecit · tunc poſt peccata ſua confitetur · Tales eti
am tunc primo vineam ſuam putant · quando maior pars
vindemiata eſt · quia putacio preparat ad hoc vt vinea me
lius fructificet · ideo valde fatuus eſſet qui putatōez dif
ferret · donec maior pars fructuum eſſet collecta · Sic cū
confeſſio prepareт ad fructum bonoꝝ operum · fatuꝰ eſt
qui confeſſionem vult differre donec maiorem partē fru
ctuū quadrageſime collegerit · Iſtud facile eſt videre in
purgatōne ſegetum · nullus enim differt purgatōnē ſe-
getum in agris · donec maiorem partem frugū meſſuerit ·
Item tales tunc primo medico ſpirituali infirmitatē ani
me ſue oſtendunt · quando caſualiter ſibi medicinas exhi-
bent · ⁊ quando tempus aptum creatōni vel ex toto vel ex
maiori parte pertranſijt · Item tales tunc primo volūt fer
rum remouere de vulnere · quando iam curatōnem impe-
dunt · cū tamen dicat auicenna · q̄ dum ferrū eſt in vul
nere non eſt malagma apponere · Ferrum eſt in vulnere ·
dum peccatum eſt in homine · ⁊ dū hoc eſt non valent ope
ra que homo facit ad vitam eternam · Tales etiam in cibo
domini fel apponunt · iuxta illud ps̄ · Dederūt in eſcā me-
am fel ideſt amaritudinē peccati In eſcam domini fel po-
nit · qui bonis operibus quibus deus habet delectari pec-
catū admiſcet · ⁊ vt breuiter dicam · tales quando iam ie
iunium amiſerunt · tunc primo ad illud preparare ſe vo-
lunt · Fatuus reputaretur · ſi quis crucem tranſmarinam
accepiſſet · et nollet confiteri donec perfeciſſet peregrina
tōnem ſuam · ſi preueniēda eſt peregrinatio confeſſione ·
vt ſit deo g̃tior · q̄re non ſilr̄ ieiuniū · Tales etiā tūc p̄mo
vas lauare volūt · cū iā vinū infuderūt · ⁊ nō euacuata ma
teria morbū curare p̄ſumūt · tales etiā p̄us redēptōez ſuā
in magna p̄te exſoluunt · q̄ de liberatōne ſua tractauerint ·

Vnde accidit ꝙ ſoluta magna parte redemptōis ſue · ad
huc eque capti ſunt a dyabolo ſicut prius · Tales morſū
ſerpentis infernalis volunt ſanare adhuc veneno ĩneis re
manente · ¶ De vicio tarditatis · ¶ Sextum caᵐ ·

Equitur de tarditate que eſt ſextum vicium per=
tinens ad accidiam · ſicut eniꝫ accidioſus differt
inchoare opus ꝙ facturus eſt · ſic tarde ꝓcedit in
opere iam inchoato · ¶ Sex vero ſunt que poſſunt diſſua
dere nobis vicium tarditatis · Primum eſt ipſa anguſtia
ſiue breuitas temporis p̄ſentis · Vnde in eccleſiaſtico · No
li cunctari in tempore anguſtie · Secuduꝫ eſt velocitas ip
ſarum rerum · que velociter ⁊ quaſi curſim pertranſierunt ·
Vnde ſapientie · v · Tranſierunt omnia illa tanquam vm=
bra · ⁊ tanquam p̄currens nuncius · Terciuꝫ eſt velocitas
⁊ ſtrennuitas q̄m mali habent in eis que ſibi inutilia vel no
xia ſunt · Vnde ꝓu · j · Pedes eoꝝ ad malum currunt · ⁊ fe
ſtinant et effundant ſanguinem · Et in pš · Veloces pedes
eoꝝ ad effu · ſang̃ · Item ethnicus impiger extremos cur
rit mercator ad indos · per mare pauperiē fugiens · per ſaxa
per ignes · Et bñ · Magna confuſio · ardentius ꝯſiderant
ſeculares pernicioſa quam nos vtilia · alacrius currunt ad
mortem quam nos ad vitaꝫ · Vnde cuꝫ imminente paſſione
domini · ceteri apoſtoli ſomnolenti eſſent · vt legitur math
xxvj · ſolus iudas ſomno non opprimebatᷓ · ſed ꝑcurrebat
vt eos adduceret qui dn̄m ꝯprehenderunt · Quartum eſt
magna offenſa dei que ex tarditate iſta incurritᷓ · Vn̄ ꝓu ·
x · ſicut acetuꝫ dentibꝫ ⁊ fumus oculis · ſic piger his qui
miſerunt eum in via · Acetuꝫ moleſtuꝫ eſt dentibꝫ ⁊ fumꝰ
oculis · ſic deus moleſtatᷓ in nimia tarditate eoruꝫ qui ſibi
ſeruiunt · nec miꝝ cuꝫ videat eos qui ſtrennui erant ante=
quam ad ſeruicium eius venirent · tunc tardos et pigros
fieri quando ad ſeruicium eius veniunt · cum volare debe=
rent · Iuxta illud yſa · xl · Qui ſperant in dn̄o mutant forti
tudineꝫ · aſſument pēnas vt aquile volabūt ⁊ non deficiēt ·

Quintum eſt magna gracia q̄m habent apud deum ſeruiē-
entes deo· qui ei velociter ⁊ ſtrennue ſeruiunt· Vnde puͤ·
xxij· Vidiſti viꝝ velocem in opere ſuo coram regibus ſta-
bit· nec erit ante ignobiles· Sextum eſt vtilitas q̄m ha-
bent tales ex ſua velocitate ⁊ ſtrennuitate· opera enim illo
rum non impediuntur vel tedio vel alia de cauſa quin perfi
ciantur· Vnde ecc̄i· xxij· In omni opere eſto velox· ⁊ om̄is
infirmitas non occurret tibi·

Septimum capitulum·

Sequitur de negligencia que eſt ſeptimum vicium
pertinens ad accidiam ⁊ attenditur negligentia
in hoc ꝙ homo non curat qualiter opus inchoatum
faciat vtꝝ bene vel male· ſed hoc ſolum curat· vt ab one-
re laboris inchoati ſe expediat· negligentia vero hoc modo
ſumpta contraria eſt diligentie Et attendit̄ diligentia in
hoc· ꝙ homo ad hoc ſtudeat· vt opus inchoatum bene fiat
De hac negligentia commendat̄ mulier habens decez dra
gmas· luc̄· xv· vbi legit̄ de ipſa ꝙ amiſſa dragma vna ac-
cendit lucernam ⁊ euertit domum· ⁊ querit diligenter do
nec inueniat· Ad hanc diligentiam mouemur puͤ· xxiiij·
vbi ſic legitur· Diligenter exerce agrum tuum· Et· xvij·
vbi ſic legit̄· Diligenter agnoſce vultum pecoris tui·
Sex vero ſunt que poſſunt valere ad deteſtatōnem negli-
gentie· Primū eſt illud Jeremie· xlviij· Maledict⁹ qui
facit opus dei fraudulenter· vel negligenter ſecūduz ali-
am litteram q̄m litteram innuit hic interli· ſuper illud ver-
bum fraudulenter vel deſidioſe· Secundo facit ad deteſta
tōnem negligentie huius diligentia q̄m habent creature
irratōnabiles circa ſua opera· Diligentia q̄m habet natura
circa fruct⁹ arboꝝ ſatis patet per hoc· ꝙ eos ita obuol-
uit duris vel amaris exterius· dulcedinem et teneritudi-
nem interius reponens· Diligentia etiam q̄m habent ani-
malia ad fetus ſuos· ſatis manifeſta eſt· Tercio poteſt va
lere ad deteſtatōez negligentie· diligentia q̄m hn̄t homies

316

circa ea que pertinent ad vtilitatez corporis · vel ad hono
rem mundi · vel circa ea quibus intendunt placere alicui
homini · De illis autez ſolum que ꝓpter deuz fiunt · non cu
rant homines qualiter fiant · De diligentia maloꝝ habe-
tur Math · ij · vbi ſic legitur de herode · Diligēter didicit
ab eis temp⁹ ſtelle · ⁊ ſubdit · Ite ⁊ interrogate diligent
de puero · Quarto facit ad deteſtatōnem hui⁹ vicij · ſubli
mitas perſonaꝝ · coram quibus negligentia talis commit
titur · quia coram deo ⁊ angelis eius committit · magna
diligentia adhibenda eſſet in pſallendo et aliis operib⁹ · q
fiūt ſpecialiter coram deo ⁊ angelis ei⁹ · Vnde in ps̄ · Quo
niaz rex omnis terre deus pſallite ſapienter · ⁊ ſapiens · tan
to maiori ſtudio placendi opus eſt · q̄nto maior eſt cui pla
cendum eſt · ⁊ dauid · In conſpectu angeloꝝ pſallam ti-
bi · ⁊ in canticis · que habitas in ortis amici auſcultant te ·
Amici iſti angeli ſunt · qui pſallentez auſcultant · Quinto
poteſt valere ad deteſtatōnem negligentie vtilitas mag-
na · que ꝓuenit ex diligentia in ſeruicio diuino · Plus eniz
valet vna oratō benefacta quaz mille cum negligentia fa
cte tanta poteſt eſſe negligentia · Plus etiam valet dies
vna ieiunij ſi fiat eo modo quo debet · quaz ieiunia decez an
noꝝ ſi in mortali fiant · Sexto facit ad deteſtatōnem ne-
gligentie · hoc ꝙ diligentia in ſeruicio dei valde honorifica
eſt deo · Vnde ꝓu · xij · mulier diligens corona eſt viro ſuo
Anima que debitaz diligentiaz adhibet in dei ſeruitō · glo
rificat criſtum qui eſt ſponſus animaꝝ · ſicut corona que
reddit illum glorioſuz cui⁹ capiti imponit · Precipue au
tem videtur facere ad deteſtatōnem negligentie hoc ꝙ ex
negligentia iſta ꝓuenit · ꝙ ex ſeruitō illo vnde deberet ac-
quirere apud deum graciam · reportat eius offenſaz · Con
tra hanc negligentiam duo ſpiritualia ſunt remedia · Pri-
mum eſt timor · Vnde eccleſiaſtes · vij · Qui timet deum ni
chil negligit · Secundum eſt amor dei · qui eniz pfecte de
um diligit · diligentiaz adhibet in eis que ad deuz ptinent ·

ſicut ille qui aliquem recipit in hoſpicium quem multum
amat · et ad eiuꝰ ſuſceptōnem letus eſt · cum magna dili=
gentia ꝑparat que ei neceſſaria ſunt · Unde eccleſiaſtici ·
xxx · Splendidum coꝛ bonum in epulis · epule enim illius
diligenter fiunt ·

¶ De impedimentis ſtudij ·

De negligentia ſtudij ſpecialiter notandum eſt · ꝙ
tria ſunt que impediūt illud · Primum eſt nimia
velocitas · quidam enim ſunt qui quaſi curſim cō
ſiderant ea in quibus ſtudent · nec poſſunt expectare donec
veritas quaꝫ querunt ſibi occurrat · ſimiles pylato ᵭ quo
habetur Jo · xviij · ꝙ cum queſiuiſſet a domino quid eſſet
veritas · exijt ad iudeos · non expectata domini reſpōſione
Quod talis velocitas diligentiaꝫ ſtudendi impediat · oſten
dit nobis ſapiens dicens · Nichil magnum reꝝ natura ci=
to effici voluit · ꝑpoſuitqꝫ pulcerrimo operi cuiqꝫ difficul=
tatem · naſcendi quoqꝫ hanc legem fecit · vt maioꝛa anima
lia viſceribus parentum diucius continerentur · ſic tardi
oꝛ dum diligens ſit ſtilus · queramus optima · non ꝓtinus
gaudeamus ſe offerentibus repetenda ſepius erunt ſcrip
toꝝ ꝓxima · Sic namqꝫ melius iunguntur prioꝛibus ſe=
quentia . omnia noſtra dum naſcuntur placent · ſed redea=
mus ad iudiciū · cito non fit vt bene ſcribatur · ⁊ bene ſcri
bendo non fit vt cito · Secundo impedit diligentiaꝫ ſtudij
curioſitas · que vult videre omnia que ſequuntur · Contra
quam remediuꝫ eſt animo velut quoddaꝫ frenum impone=
re · ⁊ non ꝑmittere vagari illum ad ſequentia · Unde ſapi=
ens · reſiſtamus ⁊ ꝓuideamus vt effrenatos equos frenis
quibuſdam coherceamus · oculus coꝛdis ſemper noua vi=
dere appetit · ſicut ⁊ oculus coꝛpoꝛis iuxta illud eccleſia=
ſtes · Non ſaciatur oculus viſu · nec auris auditu . ideoqꝫ re=
frenandus eſt · Tercio impedit diligentiam ſtudij fatiga
cio · Unde bonum eſt · vt quando aliquis videt ſe fatigatuꝫ
circa materiam aliquam ſtudendo ꝙ ipſe quieſcat · et poſt

quietem ad eandem materiam redeat · Unde ſapiens · Ob=
ſtat diligentie ſcribendi etiaʒ fatigatō · non dubiuʒ eſt op=
timuʒ emendandi genus eſſe · ſi ſcripta in aliquod tempꝰ
reponant᷑ · vt ad ea poſt interuallum aliqđ velud noua at
qꝫ aliena redeamus. vt nobis tanquaʒ recentes fetꝰ blan
diantur ·

De vicio inconſumatōnis · ¶ Octauum capitulum ·

Sequitur de octauo vicio pertinente ad accidiam ·
quod poſſumꝰ vocare viciuʒ inconſumatōnis ſeu
impſeuerantie · hoc vicio laborant illi . qui raro ad
perfectionem ducunt aliquod opus qđ inchoant · Ad de=
teſtatōnem huiꝰ vicij primo poteſt valere exempluʒ xp̄i ·
De quo habet᷑ math · xxvij · quod obtulerūt ei iudei ꝗ cre
derent in eum · ſi de cruce deſcenderet · ipſe vero pro tanto
munere ſibi oblato · noluit opus redemptōnis noſtre in=
conſumatum relinquere · Ad idem poteſt referri quod ip
ſe dicit Joh · iiij · cibus meus eſt · vt faciam volūtatem eiꝰ
qui me miſit · vt perficiam opus dei · Et Joh · xvij · Ego te
clarificaui ſuper terram · opus conſumaui quod dediſti mi
chi vt faciam · Legitur etiam deut᷑ · xxxiij · quod dei perfe
cta ſunt opera · Secundo poteſt valere ad deteſtatōem hu
ius vicij hoc · qđ hoc viciū adeo placeʒ dyabolo · cuiꝰ ſignū
eſt hoc · quod ipſe tantum conat᷑ ad hoc vt homines non
perſeuerent · Unde dictum eſt ſerpenti geñ · iij · Tu inſidi
aberis calcaneo eius ideſt fini · cui precipue dyabolus inſi=
diat᷑ · ſcit enim finem optimum eſſe in re · ⁊ ꝗ cetera habēt
ab eo bonitatem ſuam · ideo finem precipue impedire cona
tur · Tercio valere poteſt ad deteſtatōnem huiꝰ vicij · hoc
quod viciuʒ iſtud valde nociuum eſt homini · quaſi eniʒ per
dita ſunt cetera que facta ſunt niſi finis ſequat᷑ · paꝝ eniʒ
prodeſt fundamentum ⁊ parietes feciſſe · ſi tectuʒ non ſe
quat᷑ · paꝝ etiam prodeſt per mare laboraſſe nauigando · ſi
tunc nauis perierit · quando portui ꝓxima fuerit per leu=
caʒ vnaʒ · Jdeo dicit᷑ ꝓu · xviij · Qui mollis eſt ⁊ diſſolutꝰ

in opere ſuo. Frater eſt ſua opera diſſipantis. quaſi enim idem
eſt ac ſi diſſiparet. quia ea non perficit. nec ſolum eſt dam
noſum iſtud vicium homini. ſed etiam verecundum. et irri=
ſione dignum. dicitur enim. iſte homo cepit edificare. et
non potuit conſumare. ſecundum quod legitur luc. xiiij. in=
decens eſt animal ſine cauda. et ridiculoſum. vt patet in ſi
mia. ſic opus ſine conſumatōne. Vltimo poteſt valere ad
deteſtatōnem huius vicij. magna vtilitas que prouenit ex
perſeuerantia. tantum enim valet vltimus dies quo aliquis
bene viuit. quantum omnes dies p̄cedentes. quantū ad hoc.
quod ſi illo die male vixiſſet. tota vita p̄cedens pdita eſſet
Sola pſeuerantia hominem ſaluat. Vnde bn̄. Perſeueran
tia eſt ſingularis filia ſummi regis. illa enī ſola heres eſt re
gni eterni. ❡ De vicio remiſſionis Nonum capitulum.

Equitur de vicio remiſſionis quod eſt nonum vi=
cium pertinens ad accidiam. hoc vicio laborat ille q̄
quotidie deterior efficitur. Si inchoat aliqd opus
primo die aliquantulum ſtrennue operatur. ſecundo die mi
nus ad vltimum nichil. De tali dicitur eccleſiaſtici. xxij.
Filia fatua indeminoratōne fiet. Filia fatua eſt anima ſale
ſapientie non condita. que ſemper de creſcendo procedit.
ſicut econtrario vita iuſti procedit a creſcendo. Vnde pū
iiij. Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit. et cre=
ſcit vſque ad perfectum diem. Et pū. xxj. cogitatōnes robu
ſti ſemper in habundantia. Robuſtus aliquid quotidie lu
cratur ſuper hoſtes ſuos. ſed remiſſus quotidie aliquid amit
tit. Remiſſionem vero iſtam ſequitur paupertas primo.
Vnde pū. x. Egeſtatem operata eſt manus remiſſa. manus
autem forcium diuicias parat. Secundo ſequitur remiſſio
nem iſtam ſeruitus viciorum. Vnde pū. x. manus forcium
dominabitur. q̄ autē remiſſa eſt tributis ſeruiet. Sequitur
etiam remiſſionem iſtam frequens fractio propoſiti. Vnde ſe
neca. Arcum frangit intentō animum remiſſio.

❡ De vicio diſſolutōnis. ❡ Decimum capitulum.

Sequitur de decimo vicio quod pertinet ad acci-
diam · quod poſſumus vocare diſſolutõem · hoc vi
cio laborat ille · qui inueniens difficultatem in ſui
regimine ſe dimittit omnino abſq; iubernatõne · iuxta illd
pũ · xxiij · Eris ſicut dormiens in medio mari · ⁊ q̃ſi ſopi-
tus gubernator amiſſo clauo · talis animum ſuuz non recol
ligit · diſperſus eniz eſt ⁊ diuiſus adeo q̄ non tenet de ſeip
ſo vnum fruſtrum cum alio · Vnde eccleſiaſtici · xxiij · Qui
docet fatuum quaſi qui conglutinat teſtam · teſta in minu
tas partes confracta non defacili conglutinatur · nec ani
mus hominis diſſoluti defacili recolligitur · Eſt enim tan-
quam puluis quem p̃icit ventus a facie terre · Si aliquod
bonum vt ſciencia vel aliud illi infunditur · nichil in eo reti
netur · eſt enim velud doliuz non ligatum · Vnde eccleſia-
ſtici · xxj · cor fatui quaſi vas confractum · ⁊ omnem ſapi-
entiam non tenebit · Ex hac diſſolutõne ſequit̃ penuria om
nium bonoꝝ · Vnde prouerbiorum · xix · Anima diſſoluta
eſuriet · Solet autem vicium iſtud prouenire ex quadam
diffidencia de deo · Videntes enim aliqui infirmitatez ſuaz
diffidunt poſſe ſe ipſos regere · quia de diuino auxilio non
confidũt · Vnde eccleſiaſtici · ij · Ve diſſolutis corde · quia
non credunt deo · ⁊ ideo non ꝓtegentur ab eo ·

De incuria — Vndecimum capitulum ·

Sequitur de vndecimo vicio quod pertinet ad ac-
cidiam · quod poſſumus vocare incuriam · hoc vi-
cio laborat ille · qui ſuorum debitam curam non ha
bet · talis ſua non excolit · culta non colligit · collecta non
cuſtodit · Notandum quod ſapientia conſeruandi non mi
nus valet ad hoc q̄ aliquis ditetur ⁊ habundet · quam ſa
piencia acquirendi · Vnde quidam · Non minor eſt virt9
quam querere parta tueri · parua vaſa que non tenent · li-
cet habundanter recipiant · non tamen implentur · vt pa
tet in cribro · Vaſa vero magna que tenent · licz non ita ha
bundanter recipiant paulatim replentur · Scriptor vn9

totam bibliam ſcribendo in anno vno ſibi acquirit· quaȝ ali
quis per totam vitam ſuam adiſcere non poteſt· et tamen
alius cicius vnam ꝯpoſitōnem addiſcit quaȝ ſcriptor ſcri=
bat vnam dictionem· ſed hoc ideo accidit· quia illd quod
addiſcit non memoriter retinetur· Vnde ei qui in ſtudio
vellet proficere· ſumme neceſſariuȝ eſſet vt illud qd ad=
diſceret ꝓpoſſe ſuo memorie infigeret deinde quia memo=
ria labilis eſt ſcriberet illud· ⁊ quaſi de pgameno aliaȝ ſibi
memoriam faceret· paꝝ enim ꝓdeſt quod aqua ita defaci
li impreſſiones recipit· cum eas non cuſtodiat·

De ignauia· Duodecimum capitulum·

Sequitur duodecimo vicio quod pertinet ad acci
diam quod poſſumus ignauiam nominare· Hoc
vicio laborat ille qui pocius eligit in miſeria ma=
gna permanere· quam aliquantuluȝ laboris ſubire· Et poſ
ſumus aſſignare duodecim ignauias· que ſolent inueniri in
hominibꝫ accidioſis· Prima eſt quod homo accidioſus po
cius eligit carnes ſuas comedere· quaȝ labore acquirere qꝫ
habeat ad comedendum· Vnde eccleſiaſtes· iiij· Stultus
complicat manus ſuas· et comedit carnes ſuas· dicens·
melior eſt pugillus cum requie· quam plena vtraqꝫ manꝰ
cum afflictōne et dolore animi· Accidioſus quodam modo
carnes ſuas comedit· cum pocius vult eas attenuari pau
pertate ⁊ inopia· quam labore ꝓprio acquirat quod ſibi ne
ceſſarium eſt· Secunda eſt quod pocius eligit fame peri
re· quam laborem paſcendi ſe velit ſuſtinere· Vnde prouer
biorum· xxvj· Abſcondit piger manus ſuas ſub aſella· ⁊ la
borat ſi ad os ſuum conuerterit· Ocioſus totus famelicꝰ
eſt· vt oſtenſum eſt prius· Fames autem eius ſedaretur ſi
operaretur· Vnde cum pigritatur operari vt fames repel
latur· quodam modo vult poſt ſe famelicum eſſe· quam la
borem paſcendi ſe ſuſtinere· Tercia eſt quod ipſe pocius

eligit non loris manibus manducare quaꝫ in ablutōe haꝝ
aliquantulum laborare· hec ignauia manifeſte poteſt vide-
ri in eis qui per totū annū comedunt immundi· quia ma-
nus ideſt opera ſua per confeſſionem abluere nolūt. Quar-
ta eſt· qđ cū ipſe a demonibus ad patibuluꝫ infernale tra-
hat'· non tamen vult ſe ſignare cruce penitencie vt ab eis
liberetur· Quinta eſt quod cum ſtillicidium prauaꝝ cogi-
tatōnum ſuper oculum cordis cadere ſenciat· pre nimia pi-
gricia· oculum non auertit ſed a ſtillicidio eum corrumpi
permittit· Sexta eſt ꝙ ſi ignem prauī deſiderij ſuper pe-
dem affectus cadere ſenſerit· ipſe pocius eligit· quod ig-
nis pedem ſuum exurat· quam vt ipſe laborem excuciendi
ignem ſuſtineat· Septima eſt. quod cuꝫ dominus offerat
ei bona gracie ⁊ bona glorie· ipſe tamen ex pigricia ſuſcipi-
endi ea· remanet in ſua paupertate· Vñ eccleſiaſtici· xxv
Ante hominem vita ⁊ mors· bonuꝫ et malum qđ placuerit
dabitur illi· Octaua eſt quod pocius eligit in luto ꝑ an-
num permanere· quam inde ſurgendo aliquantulum labo-
rare· Mira ignauia eſt· ꝙ aliquis ex pigricia iacet in luto
qui poteſt iacere in lecto florido· Vnde in canticis· lectu-
lus noſter floridus· Nona eſt quod poſtquam ipſe poſuit
vnum pedem ſcilicet intellectus vel boni ꝓpoſiti in via mū-
dicie· alium tamen pedem ſcilicet affectus vel operis dif-
fert mouere per duos annos vel amplius remanēs in imū-
dicia ex pigricia remouendi pedem illum· multi enim ſunt
qui poſtquam iudicauerunt bonum eſſe inchoare nouam
vitam ⁊ ꝓpoſuerunt vel vouerunt ſe ingreſſuros· religio-
nem tamen differunt multis annis implere illud· Deci-
ma eſt quod cum ipſe in ꝓfundum ſtulticie ceciderit· tam̄
poſtea elegit vt ſtulticia ſubmergat eum· quaꝫ vt ad occu-
patōnem ꝑ quam euadere pꝛ ſſit manuꝫ extendat· Seneca
a ſtulticia nemo emergit· niſi manuꝫ porrigat ad laboreꝫ.
Vndecima eſt quod pocius eligit per aquaꝫ diuiciaꝝ ⁊ de-
liciaꝝ ire ad morteꝫ ſuaꝫ· quam aliquantulum laborando·

ꝑ terraƺ ſiccam paupꝛtatis · ad portum ꝑuenire vite · diui
tie delicieqꝫ aque ſunt tendentes ad mare inferni · Ideo ꝓ
hibemur ponere pedem noſtruƺ ſuper aquam · in pſalmo ibi ·
diuitie ſi affluant nolite coꝛ apponere · Duodecima eſt qđ
ipſe pocius eligit in carcere immũdo in quo ad morteƺ ſer
uatur remanere · quaƺ pꝛo euaſione ſua laboreƺ exeundi ſu
ſtinere · mundus iſte carcer eſt peccati ·

De vicio indeuotõnis ¶ Tredecimum capitulum ·

SEquitur de vicio indeuotõnis quod eſt tredecimũ
Et eſt indeuotõ quedaƺ ariditas ſpiritualis · Vn
de in pſalmo · Anima mea ſicut terra ſine aqua ti-
bi · Et in numeri · xj · Anima noſtra eſt arida · nichil reſpici
unt oculi noſtri niſi man · Prouenit auteƺ iſta ariditas mul
tis de cauſis · Quandoqꝫ ex ſuperbia que eſt mons gelboe
in quo nec ros nec pluuia deſcendit · Vnde bernhardus lo
quẽs in pſonaƺ illius ꝙ deuotõeƺ amiſit occaſione ſuperbie
dic̄ Ab heri ⁊ nudiꝰ terciꝰ īuaſit me languoꝛ anime · ⁊ inde
hebetudo inſolita quedam inhercia ſpiritus · ſuperbia inuen
ta eſt in me · ⁊ deus declinauit a ſeruo in ira · non compun-
gi ad lacrimas queo · tanta eſt duricia coꝛdis vt non ſapi
at · Pš · non legere libet · non oꝛare delectat · meditatões
ſolitas non inuenio · Ideoqꝫ ad opus manuum piger · ad
vigilias ſomnolentus · ad iram preceps · ad odium perti-
nax · indulgentioꝛ ſecurioꝛqꝫ obtuſioꝛ a predicatõe · Heu
omnes montes in circuitu meo viſitat dominus · ad me au
tem non appropinquat · Quandoqꝫ autem ꝑuenit ariditas
iſta ex defectu cibi ſpiritualis · Vnde pš · aruit coꝛ meum
quia oblitus ſum comedere panem meum · Prouenit etiam
quandoqꝫ ex accidia cum cetere creature ex ocio impingu-
uentur · ⁊ ex laboꝛe attenuent̄ · Anima humana econtra-
rio ex laboꝛe impinguatur · et ex ocio ⁊ delicijs attenuat̄ ·
Vnde prouerbioꝛum tredecimo · vult et non vult piger ·

Anima autem laborantiū impingnabitur q̄ ideo accidit.
qꝛ opa bona cibi ſunt coꝝ qui ea faciūt. Vn̄ vita ſpūalis
ſuſtentat᷑ ⁊ roborat᷑. Homies vero q̄ paciūtur illaꝫ ſpūa-
leꝫ ariditateꝫ. duri ſūt frequent᷑ ad ea q̄ ſunt pietatis. et
inflexibiles ad ea q̄ ſunt obedientie. dura facilius frangunt᷑
quaꝫ flectant᷑. Si ad ignē tribulatōis ponant᷑ nichil ſpūa
lis pinguedinis emittūt. qꝛ nec gaudēt nec grās agunt.
ſꝫ ſtatim ardēt ⁊ exurunt᷑ ꝑ impaciaꝫ. Ad modicuꝫ flatuꝫ
temptatōis igne pcti ſuccendunt᷑. ad bona opa ſūt ſteri-
les. q̄ alijs facilia ſūt vel etiaꝫ iocūda vident᷑ eis importibi
lia. ſic panis aridus qn̄qꝫ tranſglutiri non pōt. q̄ tn̄ adiu-
torio liquoris delectabilis efficitur.

De triſticia diuino officio ¶ Decimūquartum capitulū.

Sequit᷑ de triſticia que eſt. xiiij^us viciū ptinens ad
accidiaꝫ. Et notanduꝫ qđ triſticia eſt viciū valde
deteſtabile in ſuitō dīno. Valde eni displicet deo
⁊ placet dyabolo. ⁊ homī valde nocet Primuꝫ ptꝫ ꝑ illud
coꝛ. ix. Hylareꝫ eniꝫ datoreꝫ diligit deus. econtrio. triſteꝫ
datorem odit deus. ⁊ merito. Triſticia eniꝫ in ſeruitō dei
eſt quaſi abſinthiuꝫ poſituꝫ in eſca dei. bonuꝫ eniꝫ opus eſt
eſca dei ſicut oñſum eſt ꝓus. Ps. cuꝫ oīa bona nr̄a dei ſint.
⁊ ſolū ea q̄ de manu eius accepimus. demus ei ſine triſticia
deremus eſſe. cuꝫ oportet nos ei dare. Itēꝫ cuꝫ eis q̄ nullius
vel pui valoris ſūt. nulla occaſione adeo leti efficiamur. ſa-
tis pōt deo diſplicere. vt in eius obſecro vbi ſūt tot cauſe le
ticie. letificari non poſſumus. Cauſe leticie quas debemus ha
bere in dīno ſeruitō hec ſunt ſcꝫ qđ tanto dn̄o ſeruimus ſcꝫ
cui ſeruire regnare eſt. et qđ in domū dei imus. Vnde da
uid. Letatus ſum in his que dicta ſūt michi ⁊c. ⁊ qđ tātuꝫ
lucramur ſcꝫ gliaꝫ etnam. Vnde in ps̄. Et cantent in vijs
domini. q. m. eſt g. do. Qđ vero triſticia iſta valde dyabolo
placeat. pōt oñdi ꝑ ſuuꝫ ctrariū ſcꝫ ꝑ hoc qđ leticia ſpūa
lis valde ei diſpliceꝫ. Vnde. j. reg. iiij. dictū phyliſtei. Ve
nobis. non enī fuit exultatō heri. ⁊ nudius tcius Ve nobis.

Et beatꝰ anthoniꝰ dicit · quod vnica racio vincendi inimi cuz eſt leticia ſpūalis · Legitꝰ etiaz · j · math · iij · de iuda · qd̓ ꝑliabatꝰ preluz iſrahel cuz leticia · Et ſubditꝰ · qd̓ dilata= uit gloriaz ꝑpli ſui · Nocet etiaz homi triſticia triplicitꝰ ſcz euz affligendo · Vnde ꝑu · xxv · Sic̄ tinea veſtimento ꝛ ver mis ligno · ſic triſticia fieri nocet cordi · Nocet etiaz homi euz excecando in his q̄ ad deuz ꝑtinent · Vn̄ in vitis pa= trꝝ legitꝰ · Vincula peduz impedimenta ſūt curſoris · ꝛ tri ſticia impedimentuz eſt diuine viſionis · Nocet etiaz triſti cia ſpūaliter occidendo · frequenꝰ eniz eſt alteriꝰ pc̄ti occa ſio · Vnde ecc̄i · xxx · Triſticiam longe expelle a te · multos eniz occidit triſticia · ¶ De tedio vite. xv · caᵐ ·

SEquitꝰ de tedio vite qd̓ eſt viciū · xvᵐ · ꝑtinēs ad accidiaz · ꝛ ꝓuenit ex longa triſticia in dn̄o ſuīto Poſtq̄ꝫ eni aliq̄s triſticiaz patitꝰ paulatim corruit · adeo vt non ſolū diſpliceat ei deo ſuiire ſꝫ etiaz viuere · No tāduz en̄ eſt qd̓ tediū hꝰ vite ꝓueit ex diuſis cauſ · Nn̄qꝫ ꝓuenit ex dei amore ꝛ deſiderio celeſtis pr̄ie · Vnde ggꝰ · Sancti ḡuitꝰ tolerāt quicqd non ſonat id ꝙ amāt · Nn̄qꝫ eni ꝓueit ex ꝯſideratōe maloꝝ q̄bꝫ mundꝰ plenꝰ eſt · Vn̄ eccaſ · ij · Teduit me vite mee vidētez mala vniūſa eē ſub ſo le ꝛ luna · ꝛ cūctaz afflictōez ꝛ vanitatē ſpūs · ꝛ eiuſ dē · iiij Vidi calūnias q̄ ſub ſole geruntꝰ ꝛ lacrmas innocēciū · ꝛ ne minem ꝯſolatorez · ꝛ non poſſe reſiſtere eoꝝ violencie ꝛc̄ · Quandoqꝫ ꝓuenit teduz vite ex vehemencia tribulatōnis · Vn̄ Job · x · Tedet aiaz meaz vite mee · ꝛ · j · ad cor̄ · j · Su ꝑra moduz grauati ſumus · ita vt tedet nos etiaz viuere · Quandoqꝫ etiaz ꝓuenit ex accidia · ad quod poſſumꝰ re= ferre quod legitꝰ · iiij · reg̃ · xix · de helya · qui pecijt anime ſue vt moreretꝰ · ꝓiecitqꝫ ſe ſubtꝰ vnā iuniperꝝ · ꝛ obdormi uit · ꝛ ecce angelꝰ dn̄i tetigit euz · ꝛ ſubditꝰ quibuſdaz in= terpoſitis qd̓ iterꝝ obdormiuit · ¶ De deſpatōe · xvj · c ·

SEquitur de deſperatōne · que eſt vltimuz vicium pertinens ad accidiam · Solet autem prouenire

dſperatō ex nimia triſticia· Vnde ꝓū· xv· In merore ani=
mi deicitur ſpūs ſcz in ꝓfunduz deſperatōnis· Et eiuſdem·
xvij· Spiritus triſtis exſiccat oſſa· Triſticia etiam fortez
animuz exſiccat ab humore grē. vt per pcm̄ dſperatōnis
frangat᷑· Vnde in eccleſiaſtico· Felix qui non habuit ani
mi triſticiaz ⁊ non excidit a ſpe ſua· Et notanduz qđ pecca
tuz deſperatōnis valde diſplicet deo· Vnde dic̄ Ieroꝰ· ſup
pš· cviij· qđ magis offendit iudas deum in hoc qđ ipſe ſe
ſuſpendit· quam in hoc quod dominuz tradidit· Valde eti
am plcet dyabolo· q̄ꝛ ille qui dicit verbuz dſpatōnis di=
cit maluz verbuz· ꝗ dicunt illi qui victi ſūt· ⁊ ideo dyabo=
lo valde gratuz eſt· qui eſt aduerſariꝰ noſter· Vnde ꝓū·
xiiij· Si deſpaueris in die anguſtie· lapſus minuet᷑ fortitu
do tua· Multuz valet ſpes ſeu fiducia in deo ad fortituid
nez· Vnde yſa· xl· Qui ſperant in dn̄o mu· for· Fortitudo
eniz dei q̄ dammō eoꝝ efficit᷑ q̄ꝛ de ip̄a eis ſubuenit᷑· Ideo
in pš dꝛ· Sperās in dn̄o non infirmabor· cuz fortitudo dei
ſit eoꝝ qui ſpant in deo· ſic̄ deꝰ non infirmat᷑· ita nec illi
qui in deo ſpant· Hac ꝺ cauſa dc̄m eſt illud pš· Non delin
quet oēs q̄ ſpāt in eo· ſic̄ vanitatis eſt fulcimtū negare inni
tēti ita veritatis ē non negare· Vn̄ cū veritas deꝰ ſit ꝯfitō
ti de ſe non negat auxiliuz· Ideo ipſe dic̄ in pš· Quoniam
in me ſperauit liberabo eum·

¶ De remedijs contra deſperatōnez

Summum remedium contra peccatum deſperatō
nis· eſt memoria dominice paſſionis· Vnde bern=
hardus· Peccaui peccatuz grande· cōſcientia mea
turbabit᷑ ſʒ non pturbabit᷑· q̄ꝛ vulneꝝ deo recordabor· q̄d
taz ad mortez qđ non morte xp̄i ſoluat᷑· ſi in mēte venerit
taz potēs tamq̄ȝ efficax medicamētuz· nll̄a iam poſſit̄ morbi
malignitate terreri· Scđm remediuz eſt ꝯſideratō magne
v̄tutis q̄m hȝ pn̄ia· eſt eni pn̄ia medicia· ꝯtra q̄m nll̄a ſpu̅a
lis īfirmitas p̄ualȝ· eccī· x· ſi ſp̄s ptātez hn̄t'is ſup te aſcēde
rit· locū tuū ne dimiſeris· q̄ꝛ curatō ceſſare fac̄ pct̄ā maxia

328

Et beatus martinus legitur dixiſſe dyabolo. Si veraꝫ pe
nitenciam poſſes habere. adhuc veniam poſſes conſequi.
Terciuꝫ remedium eſt conſideratō illaruꝫ perſonaꝝ cum
quibus dominus legitur miſericorditer egiſſe. Unde bñ.
Omnino ꝓpter manſuetudinem que in te predicatur cur-
rimus poſt te domine iheſu. audientes ꝙ non ſpernas pau
perem. peccatores non horreas. non horruiſti confitentem
latronem. non lacrimantem peccatricem. non ſupplicantem
chananeaꝫ. non deprehenſam in adulterio. non ſedentem in
theolonco. non ſupplicantē publicanum. non negantem di
ſcipulum. non perſecutorem diſcipuloꝝ. non impios cru-
cifixores tuos. ideo in odorē vngentoꝝ tuoruꝫ currimus.
Poteſt etiam valere contra deſperatōnem illud quod legi
tur luc̄. xv. Dico vobis quod g. eſt ⁊c̄. Ad idem valet ꝙ
legitur de filio prodigo. de quo dicitur. ꝙ cum adhuc lon
ge eſſet. videns eum pater eius. miſericordia motus eſt.
⁊ occurrens cecidit ſuper colluꝫ eius. ⁊ oſculatus eſt euꝫ.
Preterea. Quis dominus exheredatus a terra ſua ⁊ homi
nibus ſuis. non gaudeat de eorum recuperatōne. quomodo
ergo non gaudebit dominus de conuerſione peccatorum.
Ad idem poteſt valere. ſi attendatur magnitudo odij. qđ
habet deus contra peccatū. de quo dictum eſt ſupra in pñ
cipio. Ex hoc patet qđ deſtructio peccati plus placet deo
quam ipſi peccatori. Preter iſtam diuiſionem peccatoruꝫ.
cuius membra iam perſecuti ſumus. ſunt multe alie diuiſi
ones pertinentes ad peccatum accidie. quas pretermitti
mus. niſi ꝙ de vna breuiter tangemus. ¶ De accidia
clauſtralium. ¶ Decimumſeptimum capitulum.

Notanduꝫ eſt ergo qđ accidia pōt diuidi in accidiam
ſecłariuꝫ ⁊ accidiaꝫ clauſtraliū. De accidia ſecula
riū nichil dicemꝰ. Sꝫ oñ accidiaꝫ clauſtraliū oſtē
demus duodecim mala que in clauſtralibus ſolent inueniri
ex peccato accidie. ¶ Primum eſt. qđ licet die ⁊ nocte in
ore hēant cibuꝫ rēgiuꝫ qui de ore dei ꝓcedit ſcꝫ verbuꝫ dei.

tamen ex pigricia terendi euz famelici remanent · nec refi
ciuntur de cibo illo · Inter aromata nocte ⁊ die verſant̃ ·
⁊ tamen ex pigricia applicandi olfactum odore eorū non
confortantur · ſacra ſcriptura apotheca eſt ſpiritusſancti ·
Vnde eccĩ · xxiiij · de ſapientia · Sicut cynamomuz ⁊ balſa
muz aromatizans odorem dedi · Secundum eſt · quod cum
ipſi ſint de nocte ⁊ de die in colloquio cum deo · permittūt
tamen multos dies tranſire quod non aperiūt oculos cor
dis · vt videant quis loquatur cum eis · vel quid loquat̃ ·
Sicut dicit gregorius · Cum oramus ipſi cum deo loqui
mur · cum vero legimus loquitur nobiſcum deus · Mag=
na ergo pigricia eſt non attendere cum quo loquimur · pre
cipue cū ipſe moneat ad hoc dicens · Vacate ⁊ videte quo
niam ego ſum deus · Tercium eſt · quod ipſi non proficiūt
in his que religionis ſunt · ymmo quanto diucius in reli=
gione ſunt · tanto magis diſſoluti ſunt · quod valde verecū
dum eſt ſicut in ſcolis diu eſſe ⁊ in ſciencia non proficere ·
tales religioſos non iuuat aſſuetudo · vt faciant meli⁹ ea
que ſunt religionis ſed pocius nocet · quanto enim orant
diucius · tanto orant indeuocius · Quartū eſt · quod quan
to diucius deo ſeruiunt · tanto minus certi ſunt quod ha
beant graciaz ipſius · Et in veritate ſatis dolere poteſt qui
reliquit mundum vt deo ſeruiret · ⁊ diu ſeruiuit ⁊ nullaz
cum eo familiaritatez habet · pauca vel nulla ſigna habet ·
quod ſeruicium eius ſibi placeat · Iterdum tamen acci=
dit quod dominus minus bonos conſolatur tanquam in=
firmos · ⁊ tanquam eos qui proprijs expenſis non ſuffici=
unt ei ſeruire · meliores vero inconſolatos relinquit tan=
quam forciores · ⁊ tanquam eos qui proprijs expenſis ſi=
bi ſeruire ſufficiunt · Vnde luc̃ · xv · ait maior filius patri ·
Ecce tot annis ſeruio tibi ⁊c̃ · ⁊ reſpōdit pater · fili tu ſem
per mecū es ⁊c̃ · Quintū eſt q̄d q̃nto diuci⁹ in camino pau
pertatis exiſtunt · tanto molliores ⁊ delicatiores exiſtunt ·
Caminus vaſa lutea conſolidat · ſic paupertas clauſtrales

30.

illos qui molles ⁊ delicati erant in ſeculo conſolidare debȝ·
ſed multi cum deberent conſolidari· pocius diſſoluuntur·
Ad tribulatões pauptas ⁊ huiuſmodi excoquant ⁊ con
ſolident· poteſt haberi ex vitis patrum· vbi legitur quod
ſi cruda tegula ponatur in flumine diſſoluitur· cocta ve=
ra non· ita et homo carnalem habens ſapientiam· qui non
eſt temptatõnuȝ igne decoctꝰ· Iteȝ yſa· xlviij· Ecce exco
xi te ſed non quaſi argentuȝ· elegi te in camino pauperta=
tis· non quaſi argentum excoquitur· qui de eo quod exco
qui͛t feces aſſumit non deponit· In camino paupertatis
dominus ſeruos ſuos vel eligit· vel aſſumptos alibi repo=
nit· Sextum eſt quod quanto diucius ſoli iuſticie appro
pinquauerunt· tanto frigidiores exiſtunt· Et ſatis admi=
randum eſt vnde hoc accidit· quanto eniȝ ꝓximiores fuẽt
tanto videtur ꝗ feruentiores eſſe debent· ſed timendum
eſt· ne nubes alicuiꝰ peccati interpoſita hoc impediat· vel
ne per aliquem errorem fiat· vt cum ꝓgredi debeant regre
diantur· ⁊ cum deberent appropinquare terre ꝓmiſſionis·
ab ea elongentur· ſicut accidit filijs iſrahel· qui· xxxviij·
annis in deſerto errauerunt· qui cũ crederent appropinqua
re terre ꝓmiſſionis· ab ea elongabantur· Septimũ eſt q̃d
quanto diucius exiſtunt in loco impinguatõnis et ſagina
tõnis ſpiritualis· tanto macillentõres inueniuntur· Locꝰ
in quo anime repleri deberent pinguedine et adipe ſpiri=
tuali· eſt pax ⁊ trãquillitas clauſtri· Sed accidioſi quan
to magis ibi ſunt· tanto magis inueniuntur macillenti· ꝗ
bñ oñdit ignis tribulatõnis quem ſuſtinere non poſſũt· q̃n
ſtatim per iram exurantur· Octauũ eſt· q̃d in ſtatu in quo
non ſolum currere ſed etiam volare deberent viri contem=
platiui· cum aues ſpirituales ſint· pigri ⁊ tardi efficiun
tur· etiam illi qui ſtrennui erant in ſeculo· interdum deſi=
dioſi efficiuntur in clauſtro· Nonum eſt· quod in loco vbi
eſt maior conflictus ſecuri et ſomnolenti efficiuntur· in
maiori conflictu belli ſpiritualis ſunt clauſtrales q̃m alij·

plus enim gaudet dyabolus quandoqꝫ cum clauſtralem ali
quem ad hoc deducit · vt mulierem mala intentōe tangat
quam gaudeat de adulterio vnius hominis ſecularis · ſicut
oſſuz eſt ꝑius in tractatu de luxuria · Vn̄ clauſtrales non
deberent eē ſecuri · ſꝫ cū timore ⁊ ſollicitudīe ſalutē ſuā cparī ·
Decimuz eſt quod ipſi volunt eſſe ocioſi vbi minime locꝰ
eſt ocij · licet aliq̄s tolleret qn̄qꝫ arbores ſteriles in terra
ſua deſerta · tamen in terra bene culta · ſicut in orto non tol
lerat eas vllo modo · Sed ꝯſtat quod clauſtrum eſt velud
ortus concluſus · iuxta illud canticuz · ortus concluſus ſo
ror mea ſponſa · Vnde in clauſtro minus ſunt tollerabiles
homines ocioſi · qui ſunt velut arbores ſteriles · quam in ali
is locis · Vndecimum eſt · quod ibi procraſtinantes ⁊ dif-
ferentes ſūt · vbi deberent omnino eſſe parati · ſi fatua eſt
procraſtinatio ſiue dilatio ſenum in his que ꝑtinent ad
ſalutem eorum · quantomagis in clauſtralibus · qui iaz ſunt
mortui iudicanda eſt fatua procraſtinatio proprie corre
ctionis vel melioratioīs eorum · Duodecimum eſt · quod
ibi precipue triſtes ſunt · vbi precipue vel ſolū leti eſſē de
berent · in diuino ſeruitō precipue locus eſt gaudij in vi-
ta iſta · quia ibi precipue facit homo vtilitatem ſuam ·

De remedijs contra accidiam · Tercia pars ·

Sequitur de remedijs contra accidiam · de quibus
ſufficiat ponere octo licet ſint multo plura · Primꝰ
eſt diuerſitas occupatōnum · Hoc remedium ha
betꝰ in vitis patrum Vbi legitꝰ quod beatus anthoniꝰ fuit
tēptatꝰ a ſpiritu accidiē ⁊ reſidens in heremo dicebat · do
mine ſaluari deſidero · ſed vane cogitatōnes non ꝑmit-
tunt me · quid faciam in tribulatōne · vel quomodo debeā
ſaluari dignanter oſtende · ⁊ reſpiciēs vidit quendaz aſtan
tez torquētez funiculuz · q̄ ſibi ſilis erat · deinde ex ope ſur
gentez ⁊ orantē · ⁊ iterꝫ ſedentē ⁊ plectas facientē de pal-
mis · ⁊ inde ad oracionem rurſus ſurgentem · erat autē ille
angelus dn̄i ⁊ dixit ei · ⁊ tu ita faciēs anthoni ſaluaberis ·

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg